

Maatschappelijk kwetsbare jongeren en mentoring Goede Belgische en buitenlandse praktijken

**Hoe burgers hun levenservaring gebruiken
om kwetsbare jongeren te coachen**

**Maatschappelijk
kwetsbare jongeren
en mentoring
Goede Belgische
en buitenlandse
praktijken**

**Hoe burgers hun levenservaring gebruiken
om kwetsbare jongeren te coachen**

COLOFON

Maatschappelijk kwetsbare jongeren en mentoring Goede Belgische en buitenlandse praktijken

Hoe burgers hun levenservaring gebruiken om kwetsbare jongeren te coachen

Cette publication est également disponible en français sous le titre:

Le mentorat de jeunes en situation de risque
Revue de pratiques belges et internationales

Een uitgave van de Koning Boudewijnstichting,
Brederodestraat 21 te 1000 Brussel

AUTEURS

Movisie
Anne-Marie van Bergen, met medewerking van
Anjo Leenen
Mellouki Cadat
Nada de Groot

COÖRDINATIE VOOR DE KONING BOUDEWIJNSTICHTING

Johan Alleman, projectverantwoordelijke
Ann Nicoletti, assistente
Françoise Pissart, directeur
Pascale Taminiaux, projectverantwoordelijke

GRAFISCH CONCEPT

PuPiL

VORMGEVING

Tilt Factory

PRINT ON DEMAND

Manufast-ABP vzw, een bedrijf voor aangepaste arbeid

Deze uitgave kan gratis worden gedownload van onze website www.kbs-frb.be

Een afdruk van deze elektronische uitgave kan (gratis) besteld worden :
on line via www.kbs-frb.be, per e-mail naar publi@kbs-frb.be of telefonisch
bij het contactcentrum van de Koning Boudewijnstichting,
tel +32-70-233 728, fax +32-70-233 727

Wettelijk depot:

D/2893/2011/39

ISBN-13:

978-90-5130-756-6

EAN:

9789051307566

BESTELNUMMER:

3015

oktober 2011

Met de steun van de Nationale Loterij

SAMENVATTING

MOVISIE heeft in opdracht van de Koning Boudewijnstichting (KBS) een inventarisatie uitgevoerd naar goede Europese praktijken op het gebied van coaching en **mentoring** van maatschappelijk kwetsbare jongeren.

Het gaat daarbij om initiatieven waarin (volwassen) vrijwilligers één op één gekoppeld worden aan maatschappelijk kwetsbare jongeren, waarbij ze gedurende langere tijd en frequent (bijvoorbeeld wekelijks) contact hebben en waarin de vrijwilliger voor de jongere optreedt als coach en rolmodel. Onder **kwetsbare jongeren** worden daarbij verstaan jongeren van circa 12-25 jaar die om welke reden dan ook problemen ondervinden met de transitie naar volwassenheid, hetgeen zich uit in zaken als (dreigende) schooluitval en werkloosheid, contact met justitie, schulden, middelengebruik, agressie, tienermoederschap en dakloosheid. De **vrijwilligers** zijn geen hulpverleners, maar krijgen wel training en professionele begeleiding bij het invullen van hun rol. Zij richten zich op coaching voor wat betreft het functioneren op school en/of werk, bij vrije tijdbesteding, in het gezin of bij andere maatschappelijke taken. De beschreven goede praktijken bestaan al minstens twee jaar, zijn goed gedocumenteerd en bij voorkeur zijn er evaluatiegegevens beschikbaar.

In veel Europese landen blijken vormen van jeugdmentoring te bestaan, waarbij de aansturing en maatschappelijke inbedding variëren, samenhangend met de politiek en de cultuur. De volgende projecten zijn beschreven: Kontaktmannapool uit Göteborg, Zweden; SOVA Camden Young Peoples Mentoring Project uit Londen, Groot-Brittannië; GOAL uit Amsterdam, Nederland; Youth at Risk uit Vlaanderen, België; Let's do Lunch uit Brussel en Wallonië, België; Referents uit Barcelona, Spanje; Mentoren für Jugendliche (MefJu) uit Stuttgart, Duitsland; Gemma's an! uit Wenen, Oostenrijk; Big Brother Big Sister uit Vilnius, Litouwen. Tevens is opgenomen een algemene toelichting van de Franse koepelorganisatie UNAPP op Franse jeugdmentoringprojecten.

Van elk project is beschreven: de achtergrond, visie en maatschappelijke positionering van het project, doel en doelgroep, de werkwijze: werving, selectie, matching, begeleiding van het koppel gedurende de actieve periode; type activiteiten dat het koppel onderneemt; frequentie en duur van de koppelingsperiode; de relatie met het persoonlijk netwerk van de jongeren, inbedding in de lokale sociale infrastructuur en evaluatiegegevens. De overeenkomsten en verschillen tussen de voorbeelden zijn nader besproken. In tekstkaders zijn voorbeelden en getuigenissen uit de praktijken uitgelicht.

Vervolgens hebben we beschreven wat de effecten van mentoring zijn en hoe de geïnventariseerde praktijken invulling geven aan wat uit de literatuur bekend is over de factoren die kwaliteit en effectiviteit beïnvloeden.

Mentoringprojecten blijken de mentees op vier vlakken opbrengsten te bieden: het vergroten van het emotioneel kapitaal (zelfvertrouwen, persoonlijke groei), intellectueel kapitaal (schoolprestaties en motivatie voor school), sociaal kapitaal (uitbreiding sociaal netwerk, verbetering sociale en vaardigheden en relatie met ouders en vrienden) en cultureel kapitaal (maatschappelijke know how). Ook de mentoren zelf blijken veel te ontlenen aan de mentorschapservaring: persoonlijke groei, aanvulling op professionele vaardigheden, introductie in een heel andere leefwereld, kennismaking met een andere cultuur. Soms wordt ook een bredere uitstraling in de samenleving gerapporteerd: een toename van actief burgerschap en solidariteit, vermindering van vooroordelen.

Voor de effectiviteit is belangrijk dat een project goed wordt georganiseerd. Het is een kwestie van goed doen of niet doen. Elementen die daarin belangrijk zijn: een *goede match* tussen de persoon van de mentor en de mentee, afspraken over *regelmatige contacten van het koppel gedurende langere tijd*, bij voorkeur een jaar of langer, *een coördinator* die beschikbaar is voor de koppels en die de ontwikkeling van de koppels actief volgt en ondersteunt; *training en toerusting* van de mentoren, *randvoorwaarden* zoals continuïteit, publiciteit, inbedding in de lokale structuur voor sociaal werk en financiering voor langere tijd.

SUMMARY

MOVISIE, commissioned by the King Baudouin Foundation, has carried out an inventory into good European practices in the field of coaching and **mentoring** young people at risk.

This involves initiatives in which (adult) volunteers are put together one to one with young people at risk and where they have frequent (weekly for instance) contact over a long period of time and where the volunteer acts as a coach and role model for the young person. **'Young people at risk'** refers to young people between 12 and 25 who, for whatever reason, experience problems in the transition to adulthood, which manifests itself as (imminent) dropping out of school and unemployment, contact with the law, debts, drug use, teenage motherhood and homelessness. The **volunteers** do not provide assistance, but they are given training and professional supervision in carrying out their role. They focus on coaching to help with functioning at school and/or work, during their free time, in the family or during other social tasks. The described good practices have existed for at least two years, they are well documented, and details of evaluations should preferably be available.

In many European countries certain forms of youth mentoring seem to exist where the guidance and social integration differ, depending on the political context and the culture. The following projects are described: Kontaktmannapool from Göteborg, Sweden; SOVA Camden Young People's Mentoring Project from London, Great Britain; GOAL from Amsterdam, the Netherlands; Youth at Risk from Flanders, Belgium; Let's do Lunch from Brussels and Wallonia, Belgium; Referents from Barcelona, Spain; Mentoren für Jugendliche (MefJu) from Stuttgart, Germany; Gemma's an! from Vienna, Austria; Big Brother Big Sister from Vilnius, Lithuania. A general explanation of the French umbrella organisation UNAPP about French youth mentoring projects is also included.

The following descriptions are provided for each project: the background, vision and social positioning of the project, the objective and the target group, the method: recruitment, selection, supervision of the pair during the active period; type of activities that the pair undertake; frequency and length of the pairing period; the relationship with the personal network of the young people, integration into the local social infrastructure and evaluation data. The agreements and differences between the examples are discussed in greater detail. In textboxes, examples and testimonials are explained.

We then described the effects of mentoring and how the inventoried practices complement what we know from literature about the factors that influence quality and effectiveness.

Mentoring projects appear to offer results for those being mentored in four different fields: increasing emotional capital (self-confidence, personal growth), intellectual capital (work at school and motivation to go to school), social capital (expanding their social network, improving their social skills and their relationship with parents and friends) and cultural capital (social know-how). Mentors themselves seem to also get a lot out of the mentoring experience: personal growth, increased professional skills, an introduction to a completely different living environment, discovering another culture. Sometimes there are reports of the message being spread more broadly in society: an increase in active citizenship and solidarity and a reduction in prejudices.

To guarantee effectiveness, it is important that the project is well organised. It is a question of doing it well or not doing it at all. Elements that are important in this respect include: a *good match* between the mentor and the person receiving the mentoring, agreements about *regular contacts of the pair over a long period of time*, preferably one year or longer, a *co-ordinator* who is available for the pairs and who actively follows and supports the development of the pairs; *training and equipment* of the mentors, *preconditions* such as continuity, publicity, integration into the local structure for social work and long-term financing.

VOORWOORD

Dit project is ontstaan in het kader van het luisternetwerk van de Koning Boudewijnstichting, een observatorium inzake sociaal onrecht, dat voortdurend peilt naar nieuwe en hardnekkige sociale problemen. Uit het luisternetwerk is ondermeer gebleken dat onder de meest kwetsbare bevolkingsgroepen er veel jongeren zijn. Zij dreigen de aansluiting met het onderwijs of de arbeidsmarkt te verliezen, komen in aanraking met het gerecht, geraken sociaal geïsoleerd, dreigen te ontsporen.

Het (jeugd)welzijnswerk wordt hierbij met een enorme en steeds groter wordende uitdaging geconfronteerd die ze moeilijk alleen aankan. Zorg opnemen voor deze jongeren, hen helpen zichzelf terug weerbaar te maken is een taak en verantwoordelijkheid van de hele maatschappij. De jongste jaren zijn heel wat projecten ontstaan waarin ook burgers op vrijwillige basis optreden als mentor, coach of maatje van deze maatschappelijk kwetsbare jongeren.

Het beeld van gewone burgers die hun wijsheid en levenservaring inzetten voor de ontwikkeling en emancipatie van maatschappelijk kwetsbare jongeren spreekt tot de verbeelding. Maar hebben deze projecten wel effect? En wat maakt een project succesvol of niet? Aan een internationaal kennisbureau Movisie, met heel wat expertise inzake vrijwilligerswerk, werd gevraagd een overzicht te maken van goede praktijken in binnen- en buitenland inzake maatschappelijk kwetsbare jongeren en mentoring op vrijwillige basis.

Uit het overzicht blijkt effectief dat er een grote ervaring is in gans Europa met dit soort aanpak. Een aantal al uitgevoerde evaluaties van deze projecten geven tevens inzicht in de succesfactoren. Een goede match tussen mentor en mentee, training en vorming voor de mentoren, voldoende lange en regelmatige contacten tussen mentor en mentee, een professional die beschikbaar is voor mentor en mentee en actief opvolgt en ondersteunt.

Uit dit overzicht blijkt ook dat er zeer veel verschillende initiatiefnemers zijn. De publieke sector blijft weliswaar de belangrijkste initiatiefnemer, vooral op lokaal en regionaal niveau, meestal in partnerschap met de private sector. Maar ook de private sector is zeer actief, hetzij als belangrijkste initiatiefnemer, als partner of als sponsor.

De Koning Boudewijnstichting wil de aanpak waarbij ook gebruik gemaakt wordt van gewone burgers als mentor mee onder de aandacht brengen. Niet als dé nieuwe toverformule, maar als een waardevolle en

complementaire aanpak met bewezen effect. Met dit rapport en de studiedag van 14 oktober wil de Stichting bestaande (goede) praktijken uit België en Europa beter bekend maken en samenbrengen.

We hopen dat deze kunnen inspireren en motiveren en aanzetten tot bijkomende initiatieven. Maar met kennis van zaken. Want deze projecten vergen niet enkel veel engagement, maar ook een goede organisatie.

KBS, september 2011

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	15
2. DE INVENTARISATIE	17
2.1 Definities	17
2.2 Het verzamelen van goede voorbeelden	18
3. DE TIEN VOORBEELDEN	21
3.1 Een korte introductie van de projecten	21
3.1.1. Kontaktmannapoolen in Göteborg (Zweden)	21
3.1.2. SOVA Camden Young Peoples Mentoring Project in Londen (Groot-Brittannië)	22
3.1.3. Goal in Amsterdam (Nederland)	23
3.1.4. Youth at Risk Vlaanderen (YAR) (België)	24
3.1.5. Let's do Lunch in Brussel/Waals Brabant (België)	25
3.1.6. Referents in Barcelona (Catalonië -Spanje)	26
3.1.7. MefJu in Sillenbuch-Stuttgart (Duitsland)	27
3.1.8. Gemma's an! in Wenen (Oostenrijk)	28
3.1.9. Big Brothers Big Sisters in Vilnius (Litouwen)	29
3.1.10. Informatie van UNAPP over Franse mentoringprojecten	30
3.2 Vergelijking van doelgroepen en doelen	31
3.3 Vergelijking van de aanpak	33
3.3.1. Werving en selectie van deelnemers (mentees)	33
3.3.2. Werving, selectie en scholing van vrijwilligers (mentoren)	34
3.3.3. De mate van standaardisering en formalisering	37
3.3.4. Het matchingsproces en het volgen van de trajecten	39
3.3.5. De manier van evalueren	40
3.4 Vergelijking van inbedding in het maatschappelijk netwerk	41
3.5 Vergelijking van politieke status, financiering en verantwoordelijkheid	42
4. OPBRENGSTEN EN FACTOREN DIE BIJDAGEN AAN HET SUCCES	45
4.1 De opbrengsten getypeerd	45
4.2 De werkzame bestanddelen	50
4.2.1. De juiste match	51
4.2.2. De juiste stijl	52
4.2.3. De juiste ondersteuningsstructuur	54
5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	57
6. BRONNENLIJST	61
7. BIJLAGE	63

1. INLEIDING

Aandacht voor de meest kwetsbare bevolkingsgroepen is een kerntaak van de Koning Boudewijnstichting (hierna aangeduid als KBS). Eén van die groepen die momenteel veel in de belangstelling staan zijn maatschappelijk kwetsbare jongeren. De KBS organiseert in oktober 2011 een congres met als thema: Impact en succesfactoren van coaching en mentoring door vrijwilligers van maatschappelijk kwetsbare jongeren in Europa. Hierbij wordt ook veel aandacht besteed worden aan de complementariteit met professionele initiatieven.

Dit evenement wordt georganiseerd naar aanleiding van positief geëvalueerde ervaringen en de wens vrijwillige coaching en mentoringpraktijken gericht op maatschappelijk kwetsbare jongeren te promoten in heel België. De KBS wil dit doen aan de hand van zoveel mogelijk (goede) verschillende praktijkvoorbeelden uit diverse Europese landen, om aan te geven dat een dergelijke aanpak goed kan werken, onafhankelijk van specifieke regionale en culturele verschillen in achtergrond. Succesfactoren die bekend zijn uit de evaluaties zijn onder andere een goede match tussen mentor en mentee, mentorstijl, en de stijl van de begeleiding (zie ook het Nederlandse onderzoek naar goede praktijken van mentorschap M. Uijterlinde e.a., Meer dan een steuntje in de rug, Utrecht: MOVISIE, 2009).

Ter voorbereiding van het congres heeft de Koning Boudewijnstichting MOVISIE gevraagd goede praktijken in Europa te inventariseren. De resultaten daarvan zijn opgenomen in dit rapport. U vindt hier een beschrijving van de aanpak (hoofdstuk 2) en de resultaten van de inventarisatie. Concreet betekent dat dat we een tiental goede praktijken van coaching/mentoring van maatschappelijk kwetsbare jongeren door vrijwilligers in Europa beschrijven (hoofdstuk 3), inclusief een bespreking van succesfactoren en aandachtspunten en tips voor allen die dergelijke projecten uitvoeren dan wel willen opzetten, gevolgd door conclusies (respectievelijk hoofdstukken 4 en 5).

2. DE INVENTARISATIE

2.1. Definities

MOVISIE heeft allereerst omschreven wat verstaan wordt onder jongerenmentoring en aan welke criteria een goed voorbeeld moet voldoen.

Definities

De inventarisatie richt zich op voorbeelden van concrete **jeugdmentoringprojecten**. Dat wil zeggen projecten en initiatieven

- waarin (volwassen) vrijwilligers één op één gekoppeld worden aan maatschappelijk kwetsbare jongeren,
- waarbij ze gedurende langere tijd en frequent (bijvoorbeeld wekelijks) contact hebben,
- waarin de vrijwilliger voor de jongere optreedt als coach en rolmodel.

Onder maatschappelijk kwetsbare jongeren worden daarbij verstaan jongeren van circa 12-25 jaar die om welke reden dan ook problemen ondervinden met de transitie naar volwassenheid, hetgeen zich uit in zaken als (dreigende) schooluitval en werkloosheid, contact met justitie, schulden, middelengebruik, agressie, tienermoederschap en dakloosheid.

De **vrijwilligers** zijn geen hulpverleners, maar krijgen wel training en professionele begeleiding bij het invullen van hun rol. Zij kunnen zich richten op coaching voor wat betreft het functioneren op school en/of werk, bij vrije tijdbesteding, in het gezin of bij andere maatschappelijke taken.

Projecten worden aangemerkt als **goede praktijken** op basis van de volgende **criteria**.

- Er is sprake van minstens 2 jaar ervaring in de uitvoering en het project loopt bij voorkeur nog door, zodat personen beschikbaar zijn die actuele informatie kunnen geven.
- De werkwijze is zodanig gedocumenteerd dat op basis daarvan implementatie elders mogelijk is; dat betekent dat niet alleen een beschrijving van de werkwijze beschikbaar is maar ook bijvoorbeeld profielschetsen van mentoren, draaiboeken van toerustingstrainingen.
- Er zijn evaluatiegegevens over het project beschikbaar, bij voorkeur zowel effect- als procesevaluatie.

Daarnaast is op basis van beschikbare literatuuroverzichten op een rijtje gezet wat bekend is over werkzame factoren in jeugdmentoringprojecten. Dit om bij de te inventariseren projecten na te gaan in hoeverre zij voldoen aan deze werkzame factoren en of hun ervaring over wat succesvol is overeenkomt met de literatuur. In hoofdstuk 4 gaan we nader in op wat de literatuur zegt over werkzame factoren en hoe dat in de geïnterviewde projecten terugkomt.

Medina (Amsterdam, Nederland, 17 jaar):

“Ik ben niet meer brutaal tegen mijn ouders, ik kom mijn afspraken na, doe mijn best op school”¹

2.2. Het verzamelen van goede voorbeelden

Vervolgens hebben we de vraag naar goede voorbeelden in een aantal landen uitgezet bij reeds bij MOVISIE bekende informanten op het gebied van welzijn en vrijwillige inzet. Daarbij hebben we de omschrijvingen en definities gebruikt uit het kader in 2.1. Daarnaast hebben we rechtstreeks gezocht naar voorbeeldprojecten via deskresearch in internationale databanken. Deze gecombineerde aanpak leverde vrij snel voorbeelden op in een twaalfal landen. Tien van deze voorbeelden zijn uiteindelijk beschreven. Dat betekent niet, dat de andere landen geen wellicht even goede voorbeelden hadden. De contactpersonen waren echter om allerlei praktische redenen niet in staat binnen de termijn waarin de inventarisatie plaatsvond de gevraagde informatie te geven.

Liste des exemples répertoriés

Zweden	Kontaktmannapool, project in Göteborg
Engeland	SOVA Camden Young Peoples Mentoring Project, project in Londen
Nederland	Goal: project in Amsterdam en omstreken
België	Youth at Risk, project op diverse plaatsen in Vlaanderen. Youth at Risk projecten komen in meer landen voor, waaronder Zweden en Engeland
België	Let's do Lunch, project in Brussel en Waals Brabant
Spanje	Referents, project in Catalonië, waaronder in Barcelona
Duitsland	Mentoren für Jugendliche (MefJu), project in Stuttgart-Sillenbuch
Oostenrijk	Gemma's an!, project in Wenen
Litouwen	Big Brothers Big Sisters, project in diverse plaatsen verspreid over heel Litouwen. Big Brothers Big Sisters projecten komen in meer landen voor.
Frankrijk	Algemene informatie over Franse jeugdmentoringprojecten via UNAPP

¹ Bron: M. Uytterlinde en N. de Groot, *Méér dan een steuntje in de rug, succesfactoren van mentoring onderzocht*, Tijdschrift voor sociale vraagstukken, no. 9, september 2009

Contactpersonen van de voorbeeldprojecten zijn vervolgens benaderd met een inventarisatieformat, waar de informatie over hun project die we via internet en/of een informant hadden gekregen reeds in was opgenomen. We hebben de contactpersonen gevraagd te controleren of de informatie nog actueel en correct was. Verder hebben we hen gevraagd het format waar mogelijk verder aan te vullen. Een aantal heeft ons tevens extra schriftelijk informatiemateriaal toegezonden, zoals evaluatierapporten en jaarverslagen. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in tien beschreven praktijkvoorbeelden die voldoen aan de criteria, afkomstig uit alle hoeken van Europa. Een overzicht van de informatie uit de formats van deze tien praktijkvoorbeelden zijn als bijlage in dit rapport opgenomen.

In hoofdstuk 3 bespreken we de tien voorbeelden met overeenkomsten en verschillen.

We hebben vijf contactpersonen ook nog telefonisch benaderd, om de vooral feitelijke informatie uit de schriftelijke inventarisatie te kunnen aanvullen en illustreren met meer concrete ervaringsverhalen. Bij de selectie van deze vijf zijn verschillende criteria gecombineerd:

- regionale spreiding (zowel Zuid- als Midden als Noordwest-Europa),
- inhoudelijke verschillen in de projecten (schaalgrootte, doelstelling en doelgroep, mate van structurering, begeleiding van de koppels).

Geïnterviewde contactpersonen

Marta Bàrbara Sirera, psycholoog/mentorbegeleider van **Punt de Referència**, Barcelona, Spanje

- Elisabeth Pallaver, coördinator van Gemma's an!, Wenen, Oostenrijk
- Kris Claes, coördinator van YAR Vlaanderen, België
- Suzie Beck en Christina Hamelink, mentorbegeleiders van GOAL, Amsterdam, Nederland
- Marie Lise Schaffhauser, voorzitter van het samenwerkingsverband UNAPP, Frankrijk

Deze verhalen en de informatie uit websites en jaarverslagen hebben de informatie opgeleverd die in de toelichtende kaders tussen de hoofdtekst van de volgende hoofdstukken van dit rapport is opgenomen. Ook zijn de interviewverslagen als bijlage toegevoegd.

3. DE TIEN VOORBEELDEN

We hebben alle projecten gevraagd naar de volgende zaken.

1. De naam en een korte beschrijving
2. Startdatum
3. Contactgegevens en contactpersoon
4. Geografisch bereik van het project (lokaal, regionaal, nationaal)
5. De aanleiding om met het project te starten
6. Het doel
7. De doelgroep
8. De problemen van de doelgroep waar het project op inspeelt
9. De werkwijze
10. De (theoretische) onderbouwing voor de gekozen werkwijze
11. De resultaten
12. Evaluatiegegevens
13. Samenwerkingspartners
14. Financiers
15. Voorwaarden voor deelname voor de jongeren
16. Voorwaarden voor deelname voor de vrijwillige mentoren
17. Werving, selectie en toerusting van de mentoren

In dit hoofdstuk zullen we de afzonderlijke projecten presenteren en bespreken waar projecten in overeenkomen en waarin ze verschillen. In het volgende hoofdstuk gaan we in op wat in theorie bekend is over werkzame bestanddelen en hoe dat in deze projecten is ingevuld. Een overzichtstabel met een vergelijking van de belangrijkste kenmerken van alle projecten, is toegevoegd als bijlage (zie pag. 63 e.v.)

3.1. Een korte introductie van de projecten

3.1.1. Kontaktmannapoolen in Göteborg (Zweden)

Kontaktmannapoolen,
Norra Hamngatan 8, Box 388, 40126 Göteborg,
www.goteborg.se/wps/portal/kontaktmannapoolen,
Anneli Nilsson, anneli.nilsson@socialresurs.goteborg.se

Het project Kontaktmannapoolen (letterlijk vertaald: pool van contactpersonen) loopt sinds 1995 in Göteborg en de regio eromheen. Het richt zich op jongeren van 13-20 jaar, die vanwege problemen die zij ervaren behoefte hebben aan steun van volwassenen van buiten hun eigen familie. In het project worden zij gekoppeld aan vrijwillige mentoren, vooral twintigers, die voor hen een rolmodel kunnen zijn. De jongeren worden verwezen door de gemeentelijke welzijnsdienst, waar

ze in beeld komen vanwege bijvoorbeeld criminaliteit, problemen op school of thuis, immigratie. Eigen motivatie is een noodzakelijke voorwaarde. Er worden ongeveer 100 koppels per jaar bemiddeld, die gedurende gemiddeld een jaar tot anderhalf jaar elkaar minimaal wekelijks een dagdeel ontmoeten voor gezamenlijke activiteiten en gesprekken. De inhoud en doelen van het contact worden bepaald door de jongere in overleg met de ouders, de sociaal werker en de mentor. De sociaal werker organiseert maandelijks een groepsbijeenkomst voor mentoren, die bij de start ook een dag training ontvangen. In Zweden wordt de zorg voor jongeren geregeld in de SoL, een nationale wet op Sociale Voorzieningen. Deze wet is een kaderwet, waarin is vastgelegd dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de zorg aan jongeren met problemen en hun ouders. Iedere gemeente heeft een welzijnscommissie die rechtstreeks door de bevolking gekozen wordt. Deze commissie bepaalt dan wat er concreet wordt aangeboden, het landelijke toezicht beoordeelt alleen of het lokale aanbod voldoende is om het gewenste resultaat te realiseren. De sociaal werkers die een en ander coördineren zijn in dienst van deze welzijnscommissie en staan daarmee hiërarchisch onder politiek gezag. Het project wordt zowel door de gemeente Göteborg uitgevoerd als gefinancierd. In veel andere gemeenten in Zweden zijn vergelijkbare projecten. Ook andere projecten die met jeugdmentoring werken, zoals Youth at Risk, worden in Zweden uitgevoerd.

3.1.2. SOVA Camden Young Peoples Mentoring Project in Londen (Groot-Brittannië)

SOVA Camden Young Peoples Mentoring Project

Third Floor, Crowndale Centre, 218-220 Eversholt Street, London NW1 1BD, Verenigd Koninkrijk,

Tel: + 44 20 7974 6173, Fax: +44 20 7974 4163

www.sova.org.uk

Danielle Thorn, Project Manager SOVA CYPMP, Danielle.Thorn@Camden.gov.uk

Het project is gestart in opdracht van de (deel)gemeente Camden in Londen, die het ook betaalt. Engeland kent een lange traditie met jongerenmentoring, wettelijk gezien zijn het de gemeenten die hierin verantwoordelijk zijn. SOVA is een landelijk werkende organisatie die in Engeland en Wales veel lokale afdelingen heeft. Dit SOVA project richt zich op jongeren die in contact geweest zijn met justitie of daar door hun gedragsproblemen een verhoogd risico op lopen. Zij worden verwezen door het jeugdwerk of de jeugdreclassering, maar nemen wel vrijwillig deel. Er worden ongeveer 50 koppels per jaar gevormd, die elkaar gedurende minimaal een half jaar wekelijks ontmoeten voor 1-4 uur. De inhoud en doelen van het contact worden bepaald door de jongere in overleg met de coördinator, de mentor en de verwijzer. De coördinator is tevens verantwoordelijk voor de werving, scholing en supervisie van de mentoren. De mentoren krijgen een tweedaagse starttraining, en tijdens de looptijd van het koppel zijn er maandelijkse intervisie- en themabijeenkomsten, en houdt de coördinator regelmatig contact met de mentor, hetzij individueel, hetzij via groepssupervisiesessies met een aantal mentoren gezamenlijk. Er wordt intensief samengewerkt met de jeugdreclassering en met "Repair", de organisatie waar jongeren die veroordeeld zijn tot werkstraffen te werk worden gesteld. De (deel)gemeente stelt heel concrete eisen aan haar subsidiëring, zoals het aantal en de omvang van de trajecten en de zwaarte van de problematiek van de jongeren die een mentor krijgen.

3.1.3. Goal in Amsterdam (Nederland)

Radar Advies,
 Veemarkt 83, 1019 DB Amsterdam, +31 20 4635050,
www.goal.amsterdam.nl,
 Marieke Megens of Omar Ramadan, goal@radaradvies.nl

Een koppel van het mentorproject Goal

Goal is een project in de gemeente Amsterdam. Het richt zich op jongeren van 12-23 jaar die de binding met onderwijs of werk (dreigen te) verliezen of al hebben verloren, met name jongeren in het (voorbereidend) beroepsonderwijs. De jongeren zijn afkomstig uit zwakke sociale milieus, hebben vaak geen realistisch zelfbeeld, weinig vertrouwen in de toekomst en er is sprake van "overmatig experimenteel leeftijdsgebonden gedrag". Eigen motivatie is een noodzakelijke voorwaarde. Problematisch harddruggebruik of psychiatrische problematiek zijn contra-indicaties. Het project loopt sinds 2004. Jaarlijks worden ongeveer 500 jongeren gekoppeld aan een mentor. De gemeente is initiator en voornaamste opdrachtgever. In Nederland is net als in Zweden een landelijk wettelijk kader, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, die de verantwoordelijkheid voor de realisatie van welzijnsdoelen bij de gemeente legt. De gemeente voert niet zelf uit, maar schakelt hiervoor derden in. Dit project wordt uitgevoerd door adviesbureau Radar samen met een dertigtal organisaties die kleinschaliger, in een stadsdeel, werkzaam zijn: scholen, welzijns- en jeugdzorginstellingen. In dit project worden voor heel Amsterdam mentoren centraal geworven en toegerust. De mentoren verbinden zich voor een jaar aan het project en hebben minimaal 1 uur per week contact met hun mentee. Dit kan ook e-mail of telefonisch contact zijn. De daadwerkelijke matching en begeleiding van de koppels gebeurt door (professionele) coördinatoren uit de aangesloten organisaties, waarbij elke organisatie zijn eigen accenten kan leggen binnen het gemeentelijke kader. Een koppel heeft wekelijks contact en werkt aan in een trajectplan vastgelegde doelen, met name op het gebied van verbetering van de binding met school en/of werk.

Sevgi en Meike

Sevgi: 'Ik weet niet zo goed wat ik later wil worden. Meike stelde voor om mijn snuffelstage in stukjes te verdelen. Zo liep ik een dag mee bij de tv-soap "Onderweg Naar Morgen" én bij Meike op haar werk.'

Meike: 'Wat me aanspreekt in dit project is dat je 1 op 1 coacht. Daarnaast was de tweedaagse training voor coaches supergoed! Ik heb daar vooral geleerd vanaf de zijlijn te opereren.'

De coördinator onderhoudt contact met de mentor. Mentoren kunnen tevens deelnemen aan intervisiebijeenkomsten. De mentor fungeert als rolmodel en helpt de jongere bij het versterken van zijn vaardigheden en mogelijkheden. Het project wordt uitgevoerd in opdracht van en gefinancierd door de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Amsterdam, aangevuld met middelen van particuliere fondsen.

In Nederland zijn in veel plaatsen vergelijkbare projecten, zij het vaak veel kleinschaliger. De gebruikte methodieken verschillen enigszins, maar komen in grote lijnen overeen.

3.1.4. Youth at Risk Vlaanderen (YAR) (België)

YAR Vlaanderen,
Schipperstraat 11, 3500 Hasselt, +32 488 902444,
www.yarvlaanderen.be,
Kris Claes, kris.claes@yarvlaanderen.be

YAR Vlaanderen biedt jaarlijks vanaf 2007 circa 25 jongeren van 16-22 jaar met een dossier bij de strafrechter een kans om hun leven weer op het spoor te krijgen met behulp van het YAR-programma. Het gaat om jongeren die op meerdere levensterreinen (gezin, school en vrije tijd) problemen hebben en herhaaldelijk in contact zijn gekomen met de politie. Problematisch harddrug gebruik of psychiatrische problematiek die met medicatie wordt behandeld zijn contra-indicaties. Het YAR-programma is een op effect onderzochte interventie die internationaal wordt toegepast, zowel in Europa als in Amerika. Het is een zeer gestructureerd programma waarin intensief gewerkt wordt aan zelfverantwoordelijkheid, competenties, zelfexpressie en het (leren) omgaan met de omgeving.

Nancy

Vrijwilliger

"Je achterhaalt waarom de jongeren opstandig en agressief zijn. Ze hadden allemaal enorme kwaliteiten, maar moesten daar nog van overtuigd worden. Ook van het feit dat ze hun leven zelf in handen moeten nemen en dat ze in elke situatie zelf keuzes moeten maken."

Het hele traject duurt ongeveer een jaar. Naast professionele trainers spelen tal van vrijwilligers een belangrijke rol in de ondersteuning van de jongeren. Na een voortraject van vijf weken (motivatie) vindt een intensieve trainingsweek plaats. Aan het eind daarvan formuleren de jongeren voor zichzelf doelen. Aansluitend wordt de jongere gekoppeld aan een mentor, waarmee ze gedurende 9 maanden minimaal 2 maal per week contact hebben en die hen helpt de doelen te realiseren. Tevens vinden maandelijks groepsbijeenkomsten plaats waaraan de koppels deelnemen. Bij moeilijkheden kan de mentor en/of de jongere een beroep doen op de professionele coördinator, die tevens de contacten met andere professionele organisaties onderhoudt over de voortgang van de jongere.

Het project wordt afgesloten met een slotceremonie waarbij de jongeren in aanwezigheid van familie en vrienden vertellen wat ze geleerd hebben. Het project wordt uitgevoerd in opdracht van en gefinancierd door het Vlaamse Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Dit is het bestuursniveau dat verantwoordelijk is voor wetgeving, financiering en uitvoering van welzijn en zorg.

In Vlaanderen en Wallonië zijn diverse andere jeugdmentoring projecten en ook projecten waarin vrijwilligers in groepsverband met maatschappelijk kwetsbare jongeren optrekken, vaak met recreatieve en vormende doelen.

YAR is methodischer en intensiever dan de andere jeugdmentoringprojecten.

3.1.5. Let's do Lunch in Brussel/Waals Brabant (België)

CAP Mentoring asbl,
Heiligenborre 176, B-1170 Bruxelles, +32 474 288274,
www.capmentoring.eu,
Catherine Le Clef, info@capmentoring.eu

'Let's do Lunch' is een initiatief van CAP Mentoring. Jongeren van 16-22 jaar die moeite hebben met de overgang naar volwassenheid, bijvoorbeeld het afronden van school en het vinden van een baan, worden gekoppeld aan volwassenen van minstens 25, van hetzelfde geslacht en die een baan hebben. De bedoeling is dat het koppel maandelijks een afspraak maakt. De jongeren melden zichzelf aan of worden door een ouder of een welzijnsorganisatie aangemeld. De mentoren worden geworven via de website en andere publiciteit en via persoonlijke contacten bij organisaties die maatschappelijk actief willen zijn. Een geïnteresseerde vult een aanmeldingsformulier in en neemt deel aan een informatiebijeenkomst. Ook wordt een bewijs van goed gedrag verwacht. De coördinator koppelt de jongere aan een volwassene die qua beroepsachtergrond en persoon goed matcht. Het koppel gaat in eerste instantie samen lunchen. Na twee lunches vindt een evaluatie plaats met de coördinator waarin wordt afgesproken of ze doorgaan met de maandelijks ontmoetingen. De invulling doen ze verder zelf, vaak zijn het vrijetijdsactiviteiten, maar ook wel kijken op de werkplek.

Het project is particulier initiatief, zonder overheidsbemoedening bij het ontstaan. De initiators willen met het project een impuls geven aan actief burgerschap en verantwoord ondernemen. Daarbij past de financiering op basis van sponsorgelden en particuliere giften. Er zijn veel contacten met het bedrijfsleven.

3.1.6. Referents in Barcelona (Catalonië -Spanje)

Punt de Referència,
 c/ Sant Antoni Abat, 10, 3e, 08001 Barcelona, +34 933297427,
 www.puntdereferencia.org,
 Marta Bàrbara Sirera, info@puntdereferencia.org

© Punt de Referència

Het programma Referents (vriendschappen) van Punt de Referència loopt sinds 2000 en richt zich op jongeren van 17 tot 23 jaar die in een jeugdinternaat of pleeggezin hebben gewoond. De jongeren hebben vaak een problematische achtergrond en zijn laag opgeleid. Ze lopen het risico in een sociaal isolement te raken als ze vervolgens zelfstandig moeten gaan wonen op heel jonge leeftijd, omdat ze vaak geen contact meer hebben met het gezin van herkomst. De koppeling aan een mentor moet hen praktisch helpen en emotioneel steunen om de overgang naar een zelfstandige levenswijze als volwassene te maken. Het kan daarbij gaan om emotionele steun, invulling van vrije tijd, uitbreiding van het sociale netwerk, het voeren van een huishouden en het vinden van een baan. De jongere krijgt tegelijkertijd ook begeleiding van een professionele sociaal werker bij de technische kanten van het vinden van huisvesting, inkomen en werk, zodat de vrijwillige mentor zich niet hoeft te verdiepen in allerlei regelingen en procedures. Het project is bedoeld voor jongeren in Catalonië, en wordt gecoördineerd vanuit Barcelona. Het project bemiddelt circa 30 koppels per jaar. Een traject wordt een jaar vanuit het project gevolgd en begeleid, veel koppels zetten hun contact daarna zelf voort. De koppels hebben wekelijks contact. De mentoren worden voorafgaand uitgebreid getraind en er zijn tweewekelijkse mentorenbijeenkomsten. Ook krijgen ze als koppel zo nodig supervisie van een psycholoog. In Spanje zijn de deelstaten zoals Catalonië verantwoordelijk voor de sociale wetgeving. Het wettelijk kader en de financiering richten zich vooral op via de rechter opgelegde gedwongen hulpverlening aan jongeren tot 18 jaar als ouders ontbreken of niet in staat zijn hun kinderen goed op te voeden. Gemeenten kunnen op basis van eigen beleid aanvullend aanbod subsidiëren. Punt de Punt de Referència kiest ervoor om ook te zoeken naar andere financiers dan alleen de overheid, omdat daarmee een zekere onafhankelijkheid van het politieke klimaat ontstaat en omdat daarmee de gewenste steun en betrokkenheid van maatschappelijke partijen een concrete vorm krijgt. Het project kent een gecombineerde financiering: overheid en private fondsen en donaties.

In Spanje zijn mentorprojecten ongebruikelijk. Naast dit project zijn geen andere projecten bekend.

3.1.7. MefJu in Sillenbuch-Stuttgart (Duitsland)

AGDW e.V.,
 Heisteigstr. 34, 70180 Stuttgart +49711240280
 www.agdw.de, info@agdw.de,
 Gisela Küllmer kuellmer@agdw.de

Bron: jaarverslag MefJu

MefJu "Mentoren für Jugendliche" richt zich sinds 2005 op jongeren van 12-25 jaar met een problematische achtergrond waardoor ze moeite hebben met het realiseren van hun ontwikkelings- en beroepspotentieel. In meer dan 90% gaat het om vluchtelingen, met problematische gezinsomstandigheden. Doel is hen te helpen met school en werk, taal en integratie in de Duitse samenleving. De begeleiding vindt plaats voor onbepaalde tijd, vaak meer jaren. Er zijn ongeveer 40 actieve koppels, er bestaat een wachtlijst. De mentoren bieden naast huiswerkbegeleiding en ondersteuning bij het vinden van werk allerlei vormen van steun aan het gezin en hebben vaak niet alleen contact met de jongere, maar ook met de ouders, de school en allerlei instanties. De ouders worden van meet af aan betrokken. Een betaalde kracht van Vluchtelingenwerk coördineert het project en is aanspreekpunt voor jongeren, ouders en mentoren. Er vinden beperkt groepsbijeenkomsten plaats voor de mentoren, er is geen voorbereidende scholing, wel vinden een uitgebreide kennismaking en zorgvuldige matching plaats. De jongeren worden aangemeld via vluchtelingenwerk, school of het stedelijk jeugdwerk. Het project wordt gefinancierd door de gemeente Stuttgart en werkt regionaal. Behalve een jaarlijkse terugrapportage aan de financier vindt geen evaluatie plaats.

In Duitsland zijn veel relatief kleinschalige en vrij open georganiseerde jeugdmentoringprojecten, die lokaal georganiseerd en gefinancierd zijn. Vaak richten ze zich op jongere kinderen en hun gezin.

3.1.8. Gemma's an! in Wenen (Oostenrijk)

Gemma's an!

c/o Zeit!Raum Verein für soziokulturelle Arbeit,

Braunhirschen-gasse 33-37, 1150 Wien, +43 699 10959489,

www.gemmasan.at,

gemmasan@zeitraum.org, DSA Rainer Leonhartsbergen en DSA Elisabeth Pallaver

Gemma's an! richt zich op jongeren van 14-21 jaar in Wenen, waaronder veel migranten en vluchtelingen. Het gaat om jongeren met moeilijke levensomstandigheden, zoals moeite met het voltooien van school en het vinden van werk, problematische gezinsomstandigheden of het ontbreken van familie, ervaringen met armoede, geweld en misbruik. Ernstige psychiatrische problemen of problematisch harddruggebruik zijn contra-indicaties.

© Gemma's an!

Het project bestaat sinds 2005, is opgezet door de gemeentelijke afdeling Jeugdzaken en wordt sinds 2008 gecoördineerd door de vereniging Zeit!Raum, een instelling voor sociaal werk. Er zijn 49 koppels actief, een traject duurt gemiddeld 9 maanden. Meestal worden jongeren aangemeld door school, ouders of jeugdzorg. Doel van het project is sociale achterstand van de jeugdigen te minimaliseren en hun handelingsmogelijkheden, zelfvertrouwen en zelfstandigheid te versterken. Het gaat om "hulp bij zelfhulp".

De bedoeling is dat de mentor de jongere actief begeleidt in het zelf realiseren van oplossingen voor problemen. Naast gesprekken, hulp bij huiswerk of sollicitaties en samen activiteiten ondernemen kan het daadwerkelijk meegaan naar instanties daar onderdeel van zijn. Er wordt gewerkt met een op schrift gesteld werkplan, waarbij de motivatie van de jongere om te werken aan de gestelde doelen voorwaarde is. Frequentie, inhoud en duur van de ontmoetingen en duur van het traject worden in onderling overleg vastgesteld. Mentoren krijgen voorafgaand aan de matching een scholing van zes bijeenkomsten. Er zijn maandelijkse intervisiebijeenkomsten voor de mentoren, en er worden

regelmatig thematische bijeenkomsten en excursies georganiseerd. Twee maal per jaar vindt een bijeenkomst plaats met alle mentoren en jongeren. De coördinatoren hebben regelmatig voortgangsoverleg met ieder koppel. Gemma's an! werkt samen met ruim twintig organisaties zoals scholen, jeugdwerk, jeugdzorg en vluchtelingenwerk. Het project wordt gefinancierd door de bank Austria, die ook actief onder eigen werknemers en bij mede-ondernemers aandacht vraagt voor het project en hen aanmoedigt zelf mentor te worden.

Oostenrijk kent veel lokale mentoring projecten gericht op schoolkinderen, voor de oudere leeftijdsgroep was dit het eerste, er zijn nu ook in twee andere steden vergelijkbare projecten gestart.

3.1.9. Big Brothers Big Sisters in Vilnius (Litouwen)

Children Support Centre,
Bebry g. 2-46, LT-08113 Vilnius, Litouwen, + 370 5 2728104,
www.en.pvc.lt,
Juratė Cizauskaitė, jurate@pvc.lt

Bron: foto's website BBBS Litouwen

Het Big Brothers Big Sisters (BBBS) programma in Litouwen loopt sinds 1995, en richt zich op jongeren van 7-17 jaar, met problematische gezinsomstandigheden, gewelds- en misbruikervaringen, ontwikkelings- of gedragsproblemen, sociale problemen op school of in de omgang met andere kinderen. Het project richt zich op het hele land. Jaarlijks worden 225 koppels gevormd. Een koppel komt wekelijks bij elkaar gedurende een jaar. Aanpak, training en begeleiding door in de methodiek gecertificeerde coördinatoren vinden plaats volgens de internationale standaarden van BBBS. Er wordt een vriendschapsovereenkomst gesloten voor een jaar, waarbij zowel de jongere als de oudere als de mentor en de coördinator betrokken zijn. De koppels nemen ook deel aan diverse bijeenkomsten en kampen die het programma organiseert. Het programma wordt gefinancierd uit een groot aantal bronnen, lokale en landelijke overheden, particuliere giften, sponsoring en fondsen, gelden uit Europese fondsen.

3.1.10. Informatie van UNAPP² over Franse mentoringprojecten

Het lukte niet binnen het tijdbestek van de inventarisatie om een Frans project te benaderen. Wel is Marie Lise Schaffhauser, de voorzitter van UNAPP² geïnterviewd. UNAPP² is het samenwerkingsverband van 33 jeugdmentoringorganisaties werkzaam verspreid over heel Frankrijk. Ze wees ons op de situatie in haar land, waar sinds de jaren negentig twee actiekaders voor mentoring naast elkaar bestaan:

1. Een kader voor **jongeren die werk en/of een opleiding zoeken. De begeleider lijkt sterk op een 'mentor'**. Een programma dat past in het kader van gelijke kansen, discriminatiebestrijding en sociale cohesie voor soms geïmmigreerde jongeren die ver af staan van opleiding en werk **vanuit een netwerkgedachte met een Charter, een gids voor goede praktijken en overheidsfinanciering**. In 2008 wordt het aantal acties op 30.000 geschat, waarvan 74% succesvol is. In 2005 lanceerde het ministerie van Justitie een sterk vergelijkbaar programma voor jonge delinquenten, waarvan slechts 1500 jongeren profiteren.
2. Een ander kader, dat uit de jaren zeventig stamt en gericht is op jongeren die zich onder de hoede van de jeugdbescherming bevinden, is **in de jaren 1999-2000 opnieuw bekeken vanuit een meer universeel oogpunt** en is thans opgenomen in een **gezinsondersteunend overheidsbeleid** dat als niet-stigmatiserend wordt beschouwd. Het is gebaseerd op de vorming van een netwerk van burgerlijke solidariteitsacties in verenigingsverband die door de ouders zelf worden uitgevoerd en dit als aanvulling op de actie van professionals (maatschappelijk werk, gezondheidszorg, onderwijs, vrije tijd, kinderopvang).

Dit duidelijke nationale kader is niet via speciale wetgeving ingevoerd, maar door een **vrijwillig te onderschrijven Charter** dat de centrale waarden van de mentoring verduidelijkt dat zich baseert op de grote actiebeginselen. Dit handvest is in 2005 in het Franse staatsblad gepubliceerd en in een praktisch handboek vertaald. Het doel is dat in heel Frankrijk buurtbegeleidingsprojecten worden opgezet. In de praktijk zijn er tegenwoordig organisaties die buurtbegeleiding aanbieden in ongeveer de helft van de departementen.

3. Er bestaan tal van andere mentoringsprojecten met een korte uitvoeringstermijn.

Momenteel bestaan deze vormen van beleid naast elkaar. Ze worden aangestuurd door verschillende ministeries (gezinszaken, arbeid, justitie, steden) vanuit specifieke invalshoeken die verband houden met hun historiek en uitvoering door verschillende partijen – staat, regio, departementen, gemeenten, kinderbijslagfondsen – in samenwerking met verenigingen.

De Union Nationale des Associations de Parrainage de Proximité (UNAPP), die in 2005 is opgericht, heeft als missie om deze twee kaders samen te brengen teneinde het idee van mentoring in Frankrijk te bevorderen en overschrijdt daarbij administratieve scheidsmuren om alle acties zichtbaar en begrijpelijk te maken. De UNAPP zet zich in voor de erkenning van solidariteitsacties die in verenigingsverband worden georganiseerd. Haar deelname aan het project Mentoring and Befriending in Europa sluit hierbij aan. De UNAPP omvat tegenwoordig voornamelijk projectdragers in kader 2. De unie is op staatsniveau lid van het Comité National de Soutien à la Parentalité.

2 L'Union Nationale des Associations de Parrainage de Proximité

3.2. Vergelijking van doelgroepen en doelen

In de omschrijving van de doelgroep zijn veel overeenkomsten, maar ook enige verschillen tussen de projecten.

De leeftijd van de deelnemers varieert tussen de projecten. Het Litouwse BBBS project richt zich op de jongste groep: van 7-17 jaar. Veel van de geïnventariseerde projecten hanteren 12 of 14 jaar als ondergrens en een enkel project 16 of 17 jaar. De maximumleeftijd is vaak 20-23 jaar, met een uitschieter naar 25 jaar. Globaal genomen richten de projecten zich op twee qua ontwikkelingsfase te onderscheiden leeftijdsgroepen: de leerplichtige pubers (12-16 jaar) die bezig zijn met het ontwikkelen van een eigen identiteit en meer zelfstandigheid ten opzichte van het gezin van herkomst en de adolescenten (16-23 jaar), die voor de opgave staan van de overgang naar de volwassen wereld. Veel van de beschreven projecten bedienen beide groepen, waarbij het accent in sommige projecten meer op de oudere groep ligt, in andere meer op de jongere. Bij de jongere groep zijn ook de ouders vaak actief betrokken, terwijl dat bij de oudere groep veel minder het geval is.

In vrijwel alle beschrijvingen van de doelgroep is sprake van jongeren in problematische gezinsomstandigheden, waarbij de ouders hetzij ontbreken, hetzij niet bij machte zijn om voldoende ondersteuning te bieden aan de jongere en als rolvoorbeeld te dienen. Verder gaat het in veel projecten ook of voornamelijk om jongeren met een allochtone achtergrond, vaak vluchtelingen. Voor zover ouders beschikbaar zijn, missen deze competenties op het gebied van taal en cultuur die nodig zijn om de jongere wegwijs te maken in de maatschappij. De mentor vult als volwassene van buiten het gezin de binnen het gezin en het persoonlijke sociale netwerk van de jongere onvoldoende aanwezige competenties aan en dient als rolvoorbeeld voor de jongere.

De projecten geven ook aan voor welke jongeren het project niet geschikt is. In alle projecten is sprake van vrijwilligheid van deelname, met als consequentie de noodzaak dat de jongere gemotiveerd is om contact te hebben met de volwassene. Verder geven vrijwel alle projecten aan dat problematisch harddrugsgebruik en psychiatrische problemen een contra-indicatie zijn voor begeleiding door een vrijwilliger.

De doelen die men wil bereiken met de jongerenmentoring komen in vrijwel alle projecten sterk overeen, hoewel er wel accentverschillen zijn. Vrijwel alle projecten noemen zowel doelen die te maken hebben met het maatschappelijk functioneren als met de persoonlijke ontwikkeling van de jongere. Soms staan de maatschappelijke doelen voorop, zoals schoolsucces of het vinden van een baan, soms staan de persoonlijke ontwikkelingsdoelen van de jongere voorop.

© Gemma's an!

In alle projecten wordt benadrukt dat de doelen door de jongere zelf of minstens in nauwe samenspraak met de jongere zelf worden gesteld. De concrete doelen kunnen daarmee van koppel tot koppel variëren. Variatie in de doelen heeft te maken met leeftijd, gezinsachtergrond en leefomstandigheden van de jongeren en met de persoonlijke behoeften. Sommige projecten zijn heel resultaatgericht, met een nadruk op de maatschappelijke opbrengsten van de mentoring. Daar worden de doelen heel gericht geformuleerd (overgaan, slagen, zelfstandig wonen, eigen administratie doen, geen drugs meer gebruiken e.d.). Andere projecten zijn meer procesgericht, daarin zijn de doelen vaak ook meer algemeen van karakter (het beter doen op school, zich meer thuis voelen, meer zelfvertrouwen hebben, beter contact met de ouders of met klasgenoten).

Bij de groep vanaf 16 jaar is het vinden en houden van een baan en het realiseren van beroepskwalificaties een belangrijk maatschappelijk doel, bij de jongere groep is het meer het meekomen op school en het starten met en volhouden van een beroepsopleiding.

Bij jongeren met een allochtone achtergrond wordt de introductie in de ontvangende maatschappij en cultuur en het (beter) leren van de taal ook een belangrijk doel.

Naast praktische en maatschappelijk nuttige doelen worden de doelen vaak geformuleerd in de bijdrage die het contact kan leveren in de ontwikkeling en ontplooiing van de jongere: sociale vaardigheden, zelfvertrouwen, een positief zelfbeeld, probleemoplossingsvaardigheden. Ook uitbreiding van het sociale netwerk en bekendmaking met culturele en sociale gebruiken worden genoemd als doelen.

In een aantal projecten worden expliciet ook doelen genoemd voor de vrijwilliger: het kennismaken met de problematische achtergrond van asielzoekers/immigranten, het opdoen van sociale vaardigheden, vaardigheden in de begeleiding, de bijdrage die deze ervaring kan leveren in het kader van beroepsopleiding en voor de persoonlijke ontwikkeling en het opdoen van levenservaring. In sommige gevallen worden ook maatschappelijke doelen genoemd: actief burgerschap bevorderen, discriminatie en vooroordelen bestrijden, verschillende bevolkingsgroepen met elkaar in contact brengen.

3.3. Vergelijking van de aanpak

In deze paragraaf kijken we naar verschillen en overeenkomsten in de aanpak van de projecten: de manier waarop ze de deelnemers werven, hoe ze vrijwilligers werven en scholen, de mate van standaardisering en formalisering, hoe de matching plaatsvindt, hoe de trajecten worden gevolgd en geëvalueerd.

3.3.1. Werving en selectie van deelnemers (mentees)

In vrijwel alle projecten komen de deelnemers via verwijzing door scholen, jeugdwerk en jeugdgezondheidszorg, soms ook via justitiële kanalen zoals in Youth at Risk, SOVA en Referents. In de meeste gevallen kunnen jongeren ook zichzelf aanmelden of hun ouders kunnen dat doen. Daar wordt in praktijk beperkt gebruik van gemaakt. De projecten variëren in de mate waarin de coördinatoren informatie krijgen van de verwijzende instanties en waarin de verwijzende instanties zelf betrokken zijn bij de acceptatie van de jongere als deelnemer, de doelbepaling en de afspraken over het mentortraject. Sommige projecten willen juist geen informatie van verwijzers omdat ze de jongere onbevooroordeeld willen benaderen.

Leonard, Barcelona

Ze vertelden me dat er hier mensen waren die jongens zoals ik wilden ontmoeten en met hen praten. Zoals met een vriend. Vroegen me om daaraan mee te doen. Zo werd Helena mijn "referent".

Ik snapte eerst niet hoe het werkte, maar het was een goede ervaring.

Je hebt een vriendelijke volwassene nodig. Je bent jong, je hebt veel twijfels, je wilt studeren, maar er moet brood op de plank komen, dus je moet werken. Ik dacht vaak: ik kan dit niet meer. Maar je kunt niet altijd meteen verder en deze persoon, die meer levenservaring heeft en je wilt helpen, adviseert je.

En we zijn niet alleen bij elkaar gekomen om te discussiëren, maar we zijn ook naar de film geweest, we hebben samen gegeten. Ze heeft me geholpen vrienden te maken. Ze merkt wat me bezig houdt en dat is wat ik nodig heb. Ik denk dat ik mijn leven lang met Helena bevriend blijf. Referents is een heel goed idee. Ik beveel het aan!

Bron: blog Referents © Punt de Referència

Zoals al vermeld bij de beschrijving van de projecten is motivatie van de jongere voor het aangaan van een mentortraject een noodzakelijke voorwaarde en worden jongeren met psychiatrische problemen en problematisch harddruggebruik in het algemeen niet geaccepteerd.

Projecten die zich richten op allochtone jongeren vragen vaak ook voldoende kennis van de landstaal om communicatie tussen de mentor en de jongere mogelijk te maken, bijvoorbeeld bij Referents en YAR.

In sommige projecten wordt expliciet gesteld dat jongeren die tegelijkertijd begeleid worden door een professionele hulpverlener niet in aanmerking komen, bijvoorbeeld bij MefJu. Andere projecten stellen hierover geen voorwaarden of stellen juist dat de jongere ook professionele begeleiding moet hebben, om de vrijwillige mentor niet te overbelasten (bijvoorbeeld SOVA en YAR). De opstelling hierin hangt samen met het al dan niet samenwerken met instanties die professionele hulpverlening bieden en met de afbakening van de taakopdracht van de vrijwilliger.

3.3.2. Werving, selectie en scholing van vrijwilligers (mentoren)

Alle projecten benoemen competenties waarover een vrijwilliger moet beschikken: denk hierbij aan zaken als sociale vaardigheden, empathisch vermogen, respect en oprechte interesse voor de jongere, levenswijsheid, psychische stabiliteit, tolerantie, fysieke fitheid.

Werving van vrijwilligers vindt vaak zowel plaats via de media, folders en posters als via vrijwilligersorganisaties, samenwerkingspartners en sponsors. Het voortdurend werven van nieuwe mentoren is een belangrijk aandachtspunt voor professionele coördinatoren. In de meeste gevallen is een vrijwilliger slechts beschikbaar voor de koppeling aan één jongere tegelijkertijd. De meeste projecten melden dat het verloop vrij groot is. Dit is begrijpelijk gezien de gevraagde duur en intensiteit van het vrijwilligerswerk.

Anne

Vrijwilliger YAR Vlaanderen

“Jongeren breien zelf vaak een verhaal rond de feiten om te rechtvaardigen waarom ze foute beslissingen genomen hebben in hun leven. In de groep werden deze levensverhalen besproken en geleidelijk aan herleid tot de naakte feiten. Zo kregen de jongeren een beter beeld van zichzelf. Tijdens onze ‘opleidingen’ hebben we dergelijke technieken aangeleerd gekregen en zelf heb ik daarvan heel veel opgestoken. Niet alles is wat het lijkt.”

Sommige projecten stellen eisen aan leeftijd, geslacht of maatschappelijke positie van de vrijwilliger. Bijvoorbeeld een voorkeur voor twintigers om het leeftijdsverschil niet te groot te maken, of juist een minimumleeftijd van 25 jaar om niet te dicht op de levensfase van de deelnemers te zitten. Een aantal projecten stelt als eis het hebben van een baan of van een maatschappelijke positie die toegang biedt tot voor de jongere interessante informatie of netwerken.

In een aantal gevallen worden alleen koppels van gelijk geslacht samengesteld, bijvoorbeeld in Litouwen. De meeste projecten stellen hier geen eisen aan. Wel wordt zo veel mogelijk de voorkeur van de jongere en de mentor daarin gevolgd. In praktijk is het merendeel van de mentoren vrouw. Gemma’s an! geeft hierover als vooronderstelling dat dit komt omdat vrouwen vaker in sociale beroepen werken en vaker in deeltijd werken en daardoor meer tijd hebben.

Gemma's an! en Referents geven aan dat ze nadrukkelijk ook mentoren hebben gezocht die zelf een allochtone achtergrond hebben, vanuit de vooronderstelling dat deze extra goed in staat zijn zich in te leven in een jongere met een allochtone achtergrond en deze bij de integratie in de maatschappij bij te staan. Gemma's an! heeft de ervaring dat allochtone jongens vaak de voorkeur hebben voor een vrouwelijke mentor, omdat ze zich dan meer op hun gemak voelen. Bij een man moet je je altijd groot houden, dan mag je niet laten zien dat je ergens moeite mee hebt.

© Gemma's An!

In alle gevallen wordt de bereidheid gevraagd zich gedurende langere tijd (6 of 9 maanden, of minimaal een jaar) beschikbaar te stellen voor een minimaal aantal uren per week of maand, zich te laten begeleiden door de coördinator, deel te nemen aan aangeboden scholing en intervisie en akkoord te gaan met regels binnen het project zoals geheimhouding en terugrapportage.

In vrijwel alle projecten voert de professionele coördinator een uitgebreid kennismakingsgesprek met de vrijwilliger waarin de vrijwilliger geïnformeerd wordt over het project, over de deelnemers en over het werk als mentor en waarin de vrijwilliger wordt bevraged op motivatie, verwachtingen en beschikbaarheid. Op basis daarvan geven coördinator en potentiële vrijwilliger aan of ze de aanmelding willen voortzetten. Ook zijn er soms voorlichtingsbijeenkomsten. Alle projecten vragen van potentiële mentoren een bewijs van goed gedrag of geen strafblad. Dit is noodzakelijk gezien de aard van de werkzaamheden, waarin men in privécontact is met een kwetsbare jongere, waarvoor men een voorbeeldfunctie krijgt.

Het merendeel van de projecten biedt een vorm van scholing aan, waarbij de definitieve acceptatie van de vrijwilliger als mentor pas gebeurt na afronden van de scholing. De scholingsduur en -inhoud variëren. De scholing duurt van 1 dag tot een traject van 3 maanden met veel bijeenkomsten. De meeste projecten bieden een scholing aan van 3-6 dagen. Onderwerpen zijn bijvoorbeeld: kennis over jongeren, ontwikkelingstaken en hun leefwereld, oefenen in mentorvaardigheden, ervaringsverhalen door ervaren mentoren, leren grenzen te stellen, sociale kaartkennis, informatie over de regels en procedures in het project. De scholing is ook een manier om mentoren met elkaar te laten kennismaken.

Voorbeeld: Het scholingsprogramma van Gemma's an!

Inleiding kinder- en jeugdpsychologie

- De ontwikkelingsopdrachten van de levensfasen puberteit en adolescentie
- De definitie van sociaal achtergestelde jeugdigen
- Mogelijke oorzaken van sociale achterstelling
- Welke gedragsproblemen en ontwikkelingsstoornissen kunnen daardoor optreden
- Wat heeft dit voor consequenties voor de relatie mentor-mentee

Jongeren en hun sociale omgeving

- Hoe ziet de actuele leefwereld van jongeren uit?
- Waar gaan ze graag naartoe, welke plekken zijn "in"?
- Veel jongeren doen zich "cool" voor. Maar hoe staat het daadwerkelijk met hun zelfverzekerdheid?
- Welke hulporganisaties zijn er in Wenen bij problemen met geweld, alcohol, drugs,.....
- ...een kijkje achter de schermen

(Deze vragen komen uit de evaluatiegesprekken met de mentoren)

Gespreksvaardigheden en communicatie

- Wat is mijn eigen favoriete gesprekstijl
- Wat is de gesprekscultuur van jongeren
- Hoe vang je misverstanden op, wat kun je dan doen?

Eigen grenzen en belastbaarheid

De bereidheid om eigen handelen, beleving en waardering kritisch en vanaf een afstandje te bekijken is een belangrijk kenmerk van succesvolle mentoren. Het blijkt een kritische succesfactor voor het verdere verloop van het mentoraat wanneer je van te voren de confrontatie met je eigen verwachtingen en aarzelingen bent aangegaan.

Vragen hierover:

- Wat motiveert me om dit mentoraat aan te gaan?
- Wat zie ik als mijn uitdaging?
- Wat zie ik als mijn rol ten opzichte van de jongere en zijn omgeving?
- Welke functies hebben conflicten. Waar kunnen conflicten optreden?
- Hoe ga ik om met opmerkingen en feedback die ik van de jongere krijg?
- Hoe is mijn belastbaarheid? Ken ik mijn grenzen?
- Kan ik het meteen signaleren en aankaarten als ik overbelast raak?

Juridische informatie en wettelijke basis

Zoals wetgeving over kindbescherming, pleegzorg, wat er gebeurt als een jongere wordt opgepakt vanwege criminaliteit, leerplicht, ...

Wanneer een project scholing aanbiedt, is het gevolgd hebben van deze scholing in het algemeen een voorwaarde om als mentor gekoppeld te worden. De scholing biedt de vrijwilliger de gelegenheid om zich een beter beeld te vormen van de taak en te oefenen met de vaardigheden die gevraagd worden. De professionele coördinator kan bepalen of de vrijwilliger in de scholing blijkt geeft te beschikken over de gewenste competenties, houding en motivatie om de mentoringtaak succesvol uit te voeren en kan de nadere kennismaking gebruiken om daarna een zo goed mogelijk match te maken met een jongere. De meeste projecten bieden daarnaast ook uitwisselingsbijeenkomsten aan voor de mentoren ter ondersteuning tijdens de looptijd van het mentorschap.

GOAL: driemaandelijke intervisie

De mentorbegeleider organiseert iedere drie maanden een intervisiebijeenkomst voor de groep coaches die zij volgt. Er is niet echt een agenda of formele werkwijze, het gaat vooral om de onderlinge uitwisseling.

Suzie (mentorbegeleider) zegt hierover: "Meestal komt ongeveer de helft. De coaches stellen de bijeenkomsten erg op prijs: ze krijgen nieuwe inzichten, ideeën voor een andere aanpak, horen hoe anderen het doen, en wisselen concrete kennis uit. Wat opvalt is dat ze vaak veel verbazing uiten over hoe dingen bij deze jongeren lopen in hun persoonlijke levenssfeer. Veel coaches komen zelf uit relatief beschutte middenklassemilieus en wisten voordat ze dit vrijwilligerswerk gingen doen helemaal niet hoe het is om "aan de onderkant" te leven."

3.3.3. De mate van standaardisering en formalisering

De projecten variëren duidelijk in de mate van standaardisering en formalisering. Sommigen werken met heel vaste procedures van aanmelding, bijvoorbeeld met een aanmeldformulier, bijvoorbeeld BBBS, SOVA. Een aantal projecten geeft duidelijke richtlijnen over het doel van het mentortraject, de frequentie van de contacten, de duur per contactmoment en de duur van het traject, de locatie waar het contact plaatsvindt, de inhoud van de contacten tussen mentor en mentee, het vastleggen van afspraken en evaluatiemomenten en -procedures. Bij andere projecten wordt het aan het koppel zelf overgelaten om hier keuzes in te maken, eventueel samen met ouders, verwijzer of coördinator. Of er zijn wel een aantal afspraken over het doel en de vorm van het traject en de procedures, maar de inhoud wordt helemaal aan de eigen behoefte van de jongere en de wensen en creativiteit van het koppel overgelaten. Er zijn veel variaties in de invulling van het traject, afhankelijk van het doel, de persoonlijke behoefte van de jongere en de inzet en creativiteit van de mentor en het koppel. In sommige projecten wordt vooral huiswerkhulp geboden of hulp bij het formuleren van een sollicitatiebrief, in andere ondernemen mentor en mentee samen recreatieve en sportieve activiteiten, klussen of eten samen, of de mentor biedt de mentee begeleiding bij het contact met instanties, en soms wordt alleen met elkaar gesproken.

Vrijwilligster Gemma's an!

Mijn mentee Z. was bij de start 17, 5 jaar oud, een alleenstaande minderjarige asielzoeker en sinds ongeveer 20 maanden in Oostenrijk. Hij zocht iemand die met hem Duits kan spreken en hem wegwijs kan maken in het leven in Oostenrijk; hem kan helpen bij het vinden van nieuwe zelfstandige woonruimte en een opleiding en hem wegwijs kan maken in het doolhof van de overheidsregelingen. Hij spreekt al goed Duits en kan goed leren, waardoor hij zijn middelbare school in korte tijd heeft weten af te sluiten. Hij woonde nog in een begeleid woonproject maar moest daar uiterlijk uit als hij 18 wordt. Hij heeft wel een basisuitkering, maar dat is te weinig om van te leven en te veel om van te sterven. Het mentorschap verloopt goed en ontwikkelt zich positief. We komen regelmatig bij elkaar. Hij heeft zelf woonruimte gevonden. Ik werk parttime en heb daardoor onder andere tijd hem te helpen bij het verzamelen van huisraad. De verhuizing, financiële regelingen, contacten met jeugdzorg en mogelijke opleidingen brengen veel regel- en papierwerk met zich mee; zelfs ik heb af en toe moeite met de terminologie die in sommige formulieren gebruikt wordt. Ondertussen volgt hij trouw dagelijks vier uur een cursus Duits en is ook begonnen Engels te leren. Petje af. Je zal toch maar zo jong, alleen uit je land moeten vluchten en dan in een andere cultuur terecht komen, waar je dan ook nog een andere taal moet spreken en dat zonder hulp van familie en vrienden. Dat laat zo z'n sporen na: littekens die maar langzaam genezen. Gelukkig kunnen jongens als Z. ook adequate psychologisch hulp krijgen, waar dan ook regelmatig gebruik van gemaakt wordt.

Uit interview GOAL: Wat doet een coach zoal met de jongere?

Dat is heel divers, net wat hen alle twee aanspreekt. De coaches zijn in eerste instantie vaak wel resultaatgericht, maar leren er luchtig mee om te gaan. De jongere moet het tempo kunnen bepalen. Het is heel leuk om te zien hoe ze dan met elkaar optrekken, hoe de coach echt naast de jongere gaat staan. Een coach omschreef de voornaamste activiteit als: "lekker ouwebeppen". Hij gaat met de jongere naar het Vondelpark, ze zitten samen op een bankje en kletsen, kijken naar wat er voorbij komt, spelen frisbee, drinken een kopje thee op een terrasje, pikken een bioscoopje. Het maakt eigenlijk niet uit. De persoonlijke aandacht, dat is het belangrijkste.

Contacten variëren van meermalen per week, zowel in persoon als per mail of telefonisch, tot eenmaal per maand, en afhankelijk van de aard van het contact kan het gaan om een half uur tot een dagdeel of dag die men met elkaar optrekt. Contacten vinden plaats bij mentor of mentee thuis, op kantoor bij de organisatie, op school, of op verschillende plaatsen afhankelijk van de aard van de activiteit. Bij een aantal projecten vinden naast en in aanvulling op de afspraken die de koppels met elkaar maken ook groepsactiviteiten plaats waaraan alle koppels kunnen deelnemen. Dit kan gaan om educatieve groepsbijeenkomsten zoals in YAR en Referents, maar ook om feesten, sportevenementen, uitjes (Gemma's an!) of kampen (BBBS).

De afspraken over de invulling van het trajecten worden soms wel en soms niet vastgelegd in schriftelijke contracten. Met name YAR en BBBS hebben heel precies afgebakend hoe de trajecten ingevuld worden, omdat dit in detail uitgewerkte methoden betreft die wetenschappelijk op effect getoetst zijn. Modelgetrouwheid is dan een voorwaarde om het gewenste (en in wetenschappelijk onderzoek bewezen) effect te realiseren.

Er zijn duidelijke verschillen in de mate waarin de ouders betrokken worden. Bij MefJu, BBBS, de Franse projecten, YAR en GOAL worden de ouders zo mogelijk sterk betrokken, vooral bij de wat jongere kinderen. Medeweten en toestemming van de ouders dragen bij aan het slagen van de mentorrelatie. Wel blijft het accent in het algemeen liggen bij het contact tussen mentor en mentee. In Frankrijk wil men de ouders ook bij de organisatie van een mentorproject betrekken. Bij Gemma's An! en Referents is dat niet zo. Contact met de ouders wordt daar als te belastend voor de mentor gevonden. Voor zover er daar contact met de ouders plaatsvindt, is dat via de coördinatoren. Het gaat daarbij veelal om oudere jongeren, vaak al boven de 18, waarbij de jongere niet meer bij zijn ouders woont, soms al zelfstandig woont of daarnaar toe werkt. SOVA en Let's do Lunch melden niets over contact met de ouders.

3.3.4. Het matchingsproces en het volgen van de trajecten

Iedereen geeft aan dat het matchingsproces heel belangrijk is, omdat de klik tussen mentor en mentee een noodzakelijke voorwaarde is voor een succesvol traject.

De professionele coördinator verzorgt in alle gevallen de matching. Niet van alle projecten is bekend hoe dit plaatsvindt.

Marta, coördinator Referents

"Hoe ik ze match? Met mijn neus....."

Ik ben psycholoog. Allereerst voer ik een aantal gesprekken met de jongere. Deze vertelt over zijn achtergrond en interesses.

Ik voer ook de gesprekken met de mentoren. Eerst een paar individuele gesprekken om te verkennen of het wat voor hen zou zijn, en daarna gaan ze deelnemen aan de groepsgesprekken, voor 2-3 maanden. Door deze gesprekken leer je veel over de mensen en heb je op een gegeven moment 'n idee welke mentor en mentee bij elkaar zouden kunnen passen. Het gaat dan meestal ook om hoe iemand ergens op reageert, wat voor interesses iemand heeft en zaken als vrijtijdsbesteding.

Ik bespreek dan met de mentor welke kandidaat ik op het oog heb. Ik leg uit waarom ik denk dat het een goede match zal zijn. Ik vertel wat over de achtergrond van de mentee. Sommige mentoren hebben een voorkeur voor een jongere uit een bepaald land, soms kunnen we daaraan voldoen, soms niet. Zo'n gesprek heb ik ook met de mentee. Veel jongens hebben een Arabische achtergrond en kiezen voor een vrouwelijke mentor. Achtergrond hierbij is waarschijnlijk dat de relatie in zo'n geval meer op vertrouwen gebaseerd is en minder op autoriteit. Daarna hebben we één gesprek met zijn drieën. Daarna neemt de mentor het over, hij of zij is degene die de relatie moet leiden.

Degenen die dat wel hebben beschreven, geven aan dat sprake is van een driegesprek tussen mentor, mentee en coördinator waarna mentor en mentee elk kunnen aangeven of ze het met elkaar willen proberen. Kort na de start checkt de coördinator of het contact naar wens verloopt.

In alle gevallen kunnen zowel mentor als mentee terugvallen op de coördinator als er behoefte is aan wijziging van de gang van zaken. De projecten variëren in de mate waarin de coördinator actief contact onderhoudt. Soms gebeurt dat alleen via de groepsbijeenkomsten met de mentoren, soms zijn er regelmatig individuele voortgangsgesprekken, hetzij met alleen de mentor, hetzij met het koppel gezamenlijk of met elk afzonderlijk.

Kris Claes over de matching bij YAR Vlaanderen

“Er zijn altijd wat meer mentoren dan jongeren, zodat er iets te matchen valt (28 op een groep van 25). We proberen een spreiding in mentoren te krijgen, divers qua leeftijd, geslacht, etniciteit, beroep. Altijd minstens één stel, of twee stellen wanneer de jongeren daar iets aan hebben. Het taalgebruik van de coach (mentor) en de jongere (mentee) moeten op elkaar aansluiten. Een mentor met heel moeilijk taalgebruik moet je niet matchen met een jongere die erg kinderlijk spreekt. De match gebeurt op basis van de kennis die de coördinator heeft van de jongere uit het 6 weken durende motivatie en trainingsprogramma, en kennis van de coach uit zijn voorbereidende training. De jongere krijgt geen keus, want in het echte leven kun je ook niet altijd kiezen met wie je van doen krijgt en het is geen vriend of ouder, het is iemand met wie je een min of meer zakelijke relatie aangaat. De coach helpt de jongere bij het realiseren van zijn gekozen doelen. Het gebeurt zelden dat een koppel herzien wordt, eigenlijk alleen als de coach zelf zijn inzet niet waar kan maken door veranderde persoonlijke omstandigheden, nooit omdat het onvoldoende klikt.”

Soms zijn er vooraf afspraken gemaakt over evaluatie- en terugkoppelingsmomenten, soms gaat dat alleen op verzoek. Een aantal projecten geeft expliciet de trajectduur aan (meestal 9 maanden of een jaar). Soms is verlenging mogelijk, hetzij met dezelfde mentor (BBBS) hetzij met een nieuwe mentor (Goal). In andere projecten wordt vooraf geen duur afgesproken, maar vindt wel periodiek (halfjaarlijks of jaarlijks) een voortgangsgesprek plaats, waarin wordt bekeken of het contact nog wordt voortgezet (MefJu). Sommige projecten volgen en ondersteunen het koppel gedurende een jaar, waarbij ze aangeven dat voortzetting op eigen kracht na dat jaar wordt aangemoedigd als het goed klikt (Gemma's an! en Referents).

3.3.5. De manier van evalueren

Evaluatie vindt plaats op twee niveaus: op het niveau van het koppel en op het niveau van het project. Wanneer afspraken over trajecten schriftelijk zijn vastgelegd, is over het algemeen ook een eind-evaluatiemoment afgesproken en worden de conclusies daaruit ook vastgelegd. In andere gevallen vindt vaak wel evaluatie plaats, op basis waarvan een traject wordt afgerond of voortgezet. De uitkomsten daarvan worden niet altijd vastgelegd. Omdat de doelen van koppels niet altijd heel concreet zijn, zijn de evaluaties vooral kwalitatief van aard: men voelt zich al dan niet tevreden over het traject, over het contact en de opbrengsten.

Kris Claes YAR Vlaanderen over evaluatie

“Er zijn drie indicatoren:

- Zelfstandig wonen, niet in een residentiële instelling/justitieel jeugdinternaat
- Politiecontacten
- Dagbesteding werk of school in plaats van niets doen en werkloosheid.

In alle drie de indicatoren hebben de groepen van 2007, 2008 en 2009 een vooruitgang geboekt naar 65-70% die nu zelfstandig woont, geen politiecontacten meer heeft en beschikt over werk en school. Dat is voor deze zeer problematische groep een heel hoge score. De tweede vraag bij de evaluatie over de afgelopen periode was of het lukte om een netwerk in Vlaanderen bij het project in te schakelen. Ook dat is gelukt. “

YAR en BBBS zijn gebaseerd op wetenschappelijk op effectiviteit getoetste methoden. Zij monitoren de modelgetrouwheid, om op die manier de effectiviteit op peil te houden.

Drie projecten hebben aangegeven dat ze een vorm van evaluatieonderzoek doen of gedaan hebben, waarin gekeken wordt naar resultaten en werkzame elementen: GOAL, YAR en Referents. De uitkomsten daarvan worden in het volgende hoofdstuk besproken. Verder zijn er jaarverslagen van Gemma's an! waarin een activiteitenoverzicht en procesevaluatie staan beschreven. Een aantal projecten geeft aan jaarlijks verslag te doen aan de opdrachtgever over gerealiseerde koppelingen en afgeronde trajecten.

3.4. Vergelijking van inbedding in het maatschappelijk netwerk

Sommige projecten zijn onderdeel van een organisatie die ook professionele ondersteuning biedt (Referents, YAR, Goal), anderen zijn zelfstandig. Vrijwel alle organisaties geven aan dat ze samenwerken met professionele organisaties: scholen, jeugdwelzijnswerk, jeugdzorg en instellingen voor algemene sociale zorg. Ook bestaat meestal contact en samenwerking met andere organisaties die vrijwillige ondersteuning bieden, zoals vanuit de kerken en vluchtelingenwerk. De inhoud van de samenwerking varieert. Soms gaat het vooral om verwijzing en algemene informatie-uitwisseling over en weer, terwijl tijdens het traject geen contact meer bestaat, soms blijven de professionele organisaties ook tijdens het traject betrokken en vindt informatie-uitwisseling en afstemming plaats over het traject van de deelnemer met de mentor en/of de professionele coördinator. Bij SOVA, YAR, Referents en GOAL werken professionals en de mentor echt samen en wordt het professionele traject en het mentortraject regelmatig op elkaar afgestemd.

De activiteiten van professionals en de mentoren zijn in het algemeen complementair. De mentoren staan naast de jongere, het contact is over en weer vrijwillig, mentoren bieden ondersteuning bij vrijetijdsbesteding en huiswerk, het gaat om een contact waarbij sprake is van wederkerigheid en oprechte persoonlijke interesse. Het gaat vooral om een luisterend oor, ontspanning en sociale steun. De professionals werken veelal in opdracht van school, justitie en/of gemeente, de contacten met de jongere zijn meer zakelijk, activiteiten zijn duidelijk afgebakend en gericht op een specifiek doel. Soms is sprake van een zekere drang en dwang (de jongere heeft vaak geen keus) en professionals hebben minder tijd beschikbaar.

Coördinatoren Gemma's An! op bezoek bij de Austria Bank, © Gemma's an!

Het netwerk van maatschappelijke organisaties is daarnaast ook belangrijk voor het vinden van nieuwe vrijwilligers en voor de maatschappelijke acceptatie en steun van het project. In een aantal projecten zijn bedrijven betrokken vanuit de optiek van het maatschappelijk verantwoord ondernemen en actief burgerschap. Zij moedigen hun medewerkers aan om vrijwillige mentor te worden en promoten deze vorm van gemeenschapswerk. Een voorbeeld daarvan is de Austria Bank in Wenen, die tevens bestuurlijk en als financier partner in het Gemma's an! project is. Ook YAR heeft een heel netwerk van organisaties betrokken, die zich expliciet laten aanspreken op hun medeverantwoordelijkheid voor deze jongeren, bijvoorbeeld door het bieden van stageplekken, het geven van adviezen en het werven van mentoren onder eigen medewerkers. Dit netwerk vormt een van de succesfactoren van het project.

3.5. Vergelijking van politieke status, financiering en verantwoordelijkheid

Een groot aantal projecten is door de overheid gefinancierd, hetzij door de gemeente, hetzij door het gewest of de nationale overheid. Veel projecten hebben daarnaast ook andere inkomstenbronnen, zoals van particuliere fondsen of sponsoring vanuit het bedrijfsleven. De projectkosten bestaan uit de kosten van professionele coördinatie, kantoorruimte en -faciliteiten, publiciteit en de scholings- en onkosten van de vrijwilligers. In een aantal projecten is er tevens een activiteitenbudget voor de activiteiten die het koppel onderneemt en/of voor aanvullende groepsactiviteiten. In de inventarisatie is niet gevraagd naar de totale projectkosten of de kosten per koppel. De projecten die we hebben bekeken bestaan allemaal al vrij lang en hebben een financiële basis in meerjarige afspraken over bijdragen. De eisen die de financier stelt en waarover de projecten rapporteren zijn verschillend. Bijvoorbeeld een afbakening van de doelgroep waarvoor men wil betalen (bijvoorbeeld vluchtelingen, jongeren met (dreigend) schooluitval, jongeren die in aanraking zijn geweest met justitie), afspraken over het minimum of maximum aantal koppels dat actief is, afspraken over het realiseren van specifieke resultaten (minder spijbelen, diploma halen, stage voltooien, minder contact met justitie), afspraken over bepaalde vormen van monitoring en rapportage.

De mate van overheidsbemoediging verschilt sterk in de verschillende landen. In Zweden is deze het sterkste, in Litouwen het minste.

In Zweden kent het inschakelen van vrijwillige mentoren voor maatschappelijk kwetsbare jongeren een verankering in landelijke sociale wetgeving en is de uitvoering ervan een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Een rechtstreeks door de bevolking gekozen welzijnscommissie bepaalt het lokale beleid en ambtenaren coördineren het project.

Ook in Nederland bestaat een nationaal wettelijk kader dat gemeenten verantwoordelijk maakt voor de ondersteuning aan de groep maatschappelijk kwetsbare jongeren. De gemeenten, in het geval van GOAL de gemeente Amsterdam, maken zelf keuzes voor de invulling. Voor de uitvoering geven zij opdrachten of subsidie aan particuliere organisaties. De gemeente bepaalt de prestatiecriteria en de afbakening van de doelgroep.

In België ligt de verantwoordelijkheid voor wetgeving en eventuele financiering bij de gemeenschappen. Elk gemeenschap voert daarin een eigen beleid. Uitvoering vindt in Vlaanderen op provinciaal niveau plaats, de gemeenten zijn vertegenwoordigd in het netwerk van samenwerkingspartners.

In Groot-Brittannië is eveneens sprake van een landelijk wettelijk kader, in dit geval weer geconcretiseerd door de gemeente.

In Duitsland is sprake van een globaal nationaal kader, daarbinnen concretisering van de deelstaten en daarbinnen uitwerkingen van de gemeenten. In al deze landen voeren ambtenaren niet uit, maar subsidiëren of contracteren de lokale overheden particuliere organisaties om het sociale beleid uit te voeren. De organisaties lijken veel vrijheid te hebben in de manier waarop ze een project invullen en uitvoeren.

In Frankrijk bestaat een sterk nationaal kader gericht op ondersteuning van jongeren en gezinnen, waarin diverse overheidslagen en -instanties betrokken zijn bij de uitvoering.

In Spanje is wel sprake van enige betrokkenheid van het gewest Catalonië en de gemeente Barcelona, maar komen het initiatief en het merendeel van de financiering uit de particuliere sector. Referents kiest daar ook voor om onafhankelijke keuze te kunnen maken, die niet door politiek bepaald zijn.

In Oostenrijk hebben alle deelstaten inclusief Wenen een ambtelijke jeugddienst, die uitvoering geeft aan de taken die voortkomen uit de internationale rechten van het kind. De deelstaten hebben daar elk hun uitwerking aan gegeven. Er is pas zeer recent sprake van een vorm van nationale wetgeving, die nog heel globaal is en beperkt van scope. De deelstaten initiëren zaken als mentorprojecten vanuit de ambtelijke jeugddiensten. De financiering en uitvoering vinden goeddeels door particuliere organisaties en sponsors plaats.

In Litouwen tenslotte lijkt het ondersteuningsaanbod en de financiering ervan vooral een private aangelegenheid, zonder directe overheidsbemoeienis.

4. OPBRENGSTEN EN FACTOREN DIE BIJDRAGEN AAN HET SUCCES

In het vorige hoofdstuk hebben we de projecten geïntroduceerd, met onderlinge overeenkomsten en verschillen. In dit hoofdstuk gaan we in op de resultaten: wat levert deelname aan een mentorproject de jongere op? Daarnaast besprek we de factoren die daarop van invloed zijn.

We geven steeds een combinatie van onderzoeksresultaten uit de literatuur en hoe we deze terugvinden in de geïnventariseerde Europese praktijken.

4.1. De opbrengsten getypeerd³

Mentoring is een zeer actueel thema dat vrijwel overal in Europa en Noord Amerika speelt. Het aantal projecten waarin burgers op vrijwillige basis optreden als mentor, coach of maatje van maatschappelijk kwetsbare jongeren is zeer groot. Onderzoek laat zien dat mentoring in potentie een effectieve interventie is, maar dat de belofte niet altijd wordt ingelost (o.a. Allen & Eby, 2007, Rhodes, 2002). De laatste jaren wordt steeds meer bekend over de condities waaronder mentoring succesvol is.

Mentoringprojecten zijn afkomstig uit de Verenigde Staten. In het begin van de vorige eeuw, toen zich in de snel groeiende steden steeds meer schrijnende problemen begonnen af te tekenen, probeerden leden van de gegoede burgerij zelf de onderklasse te verheffen. Door actief op te trekken met minderbedeelden, hoopte men de maatschappelijke kansen van kansarmen te vergroten. Programma's als Big Brothers Big Sisters zijn al in deze periode ontwikkeld en onderzocht. Veel mentees zetten dankzij de mentoringrelatie concrete stappen voorwaarts, zowel qua sociaal-emotionele ontwikkeling als op het gebied van schoolprestaties. Ook is aangetoond dat BBBS preventief werkt met betrekking tot criminaliteit. Na de tweede Wereldoorlog is in veel westerse landen een sterke ontwikkeling te zien van professionele bemoeienis met zorg, welzijn en armoedebestrijding. De laatste decennia zien we dat er hernieuwde belangstelling is voor het versterken van de eigen regie en capaciteiten van kwetsbare mensen en voor de informele ondersteuning daarbij, als eigenstandig te waarderen factoren naast en in combinatie met professionele zorg (Van Regenmortel, 2008).

³ Deze paragraaf is goeddeels gebaseerd op het artikel van Uytterlinde & De Groot, 2009

Interview met de mentorbegeleiders van GOAL

“Jongeren zeggen vaak aan het einde: ik heb er zo veel aan gehad. Eindelijk een volwassene waardoor je serieus genomen wordt en waar je afspraken mee kunt maken die ook nagekomen worden. Maar ook vinden ze het heerlijk om gewoon even vrolijk en onbezorgd te kunnen zijn. Veel van deze jongeren hebben een heel zorgelijk leven. Plezier en vertrouwen zijn de kernwoorden. Verder leren ze veel op het vlak van communicatie en hebben ze er vaak echt steun van voor het werk op school.”

In Nederland heeft MOVISIE in 2009 een onderzoek gedaan naar de succesfactoren van mentoring. Via een schriftelijke enquête en diepte-interviews zijn ruim 360 mentoren en mentees bevroegd over hun ervaringen. Ongeveer de helft daarvan waren koppels die in het in deze rapportage beschreven Goal-project actief zijn. Dit onderzoek heeft informatie opgeleverd welke resultaten met mentoring kunnen worden bereikt en hoe het mogelijk is de kans op succes te optimaliseren. (Uyterlinde e.a, 2009). In het onderzoek worden positieve effecten vastgesteld op vier terreinen (zie kader)

Resultaten van mentoring: Vier kapitaalsoorten (Uyterlinde e.a., 2009)

1. *Emotioneel kapitaal* heeft betrekking op het emotioneel welzijn van de mentee. Draagt het mentorschap bij aan het zelfvertrouwen en aan het vertrouwen dat de mentee heeft in de toekomst?
2. *Intellectueel kapitaal* heeft betrekking op de leerprestaties van de mentee. Zij de schoolcijfers en werkprestaties van de mentee verbeterd, is de motivatie voor school toegenomen?
3. *Sociaal Kapitaal* heeft betrekking op het vermogen van de mentee om nieuwe hulpbronnen aan te boren: heeft het mentorschap bijgedragen aan de uitbreiding van het sociale netwerk van de mentee en zijn zijn of haar verhoudingen met ouders en leeftijdsgenoten verbeterd?
4. *Cultureel kapitaal* heeft betrekking op de gedragscodes en omgangsvormen die van belang zijn om vooruit te komen in de samenleving. Heeft de mentee dankzij het mentorschap zijn of haar horizon verbreed, nieuwe sociale vaardigheden ontwikkeld en praktische vaardigheden opgedaan?

Het meest spectaculaire effect in dit onderzoek is zichtbaar bij *emotioneel kapitaal*. Bijna de helft van de mentees verklaart meer zelfvertrouwen te hebben gekregen en meer vertrouwen te hebben in de toekomst dankzij het contact met de mentor. Ook de onderzoeken naar YAR Vlaanderen en naar Referents die we in deze inventarisatie hebben geraadpleegd en de mededelingen van alle andere projecten bevestigen dat een toename van zelfvertrouwen en vertrouwen in de toekomst een vaak voorkomende opbrengst is van een mentoringrelatie.

Citaat van een jongere uit het YAR-onderzoek

“Vroeger als ik boos werd, gebruikte ik altijd agressie, maar nu blijf ik altijd kalm. Meestal kan ik dat omdat ik meer nadenk aan de gevolgen en ik weet dat het dat niet meer waard is”

In YAR Vlaanderen is dit expliciet een focus van het programma waar veel aandacht aan wordt besteed. Emotioneel kapitaal is een belangrijke voorwaarde voor verdere maatschappelijke en persoonlijke ontwikkeling van de jongere. Het YAR onderzoek geeft hiervoor de theoretische onderbouwing. De jongere leert en ervaart dat positieve overtuigingen over zichzelf (ik kan heel wat realiseren als ik het zelf wil), over anderen (er zijn mensen die echt om mij geven) en over het leven (ik heb mijn eigen leven in handen) leiden tot een positieve levenshouding en positief gedrag, wat weer leidt tot positieve reacties van anderen en positieve gevolgen voor henzelf. Dat bevestigt hen in hun positieve overtuigingen en daarmee is de cirkel rond. De mentor benadert de jongere positief, complimenteert hem over zijn capaciteiten en helpt hem zaken te realiseren die hij wil. Het feit dat de mentor dit vrijwillig doet, bevestigt voor de jongere dat hij er voor de mentor echt toe doet, dat de mentor echt om hem geeft. Daardoor is de invloed van de positieve en geïnteresseerde houding van de mentor extra groot. Bij een professional kan de jongere de aandacht die hij krijgt nog anders duiden: het is zijn plicht, hij krijgt ervoor betaald, het gaat hem niet om mij, maar om het geld.

Verder zegt de helft van alle mentees in het MOVISIE-onderzoek dat ze nieuwe mensen hebben ontmoet via hun mentor (sociaal kapitaal). Dankzij hun mentor breiden mentees hun sociale netwerk uit en begeven ze zich in nieuwe sociale settings. Niet alle Europese mentorprojecten die we hebben bekeken richten zich specifiek op uitbreiding van het netwerk en introductie in nieuwe sociale omgevingen, hoewel het contact met de mentor natuurlijk ook al een uitbreiding van het netwerk betekent voor de jongere. In YAR is een netwerk van organisaties als partner bij het project betrokken, die elk op eigen wijze een bijdrage proberen te leveren aan het netwerk van de jongere, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van meubels, juridische kennis of stageplekken. Dit is specifiek bedoeld om de jongere positieve ervaringen te laten opdoen en ingang te laten krijgen bij een positief netwerk. Ook bij Gemma's an!, Referents, Let's do Lunch en Goal zijn dit specifieke doelen, en ze geven ook aan dat dat een belangrijke opbrengst is voor de deelnemers.

In het MOVISIE-onderzoek noemt éénderde van de mentees verbeteringen op het gebied van school- en werkprestaties (*intellectueel kapitaal*). Veel koppels doen samen huiswerk, houden een planning bij en bespreken de resultaten. Soms wordt er al doende gewerkt aan beheersing van de landstaal of het spreken van Engels. Daarnaast werken mentoren spelenderwijs aan de verwerving van academisch kapitaal, bijvoorbeeld door kennisspelletjes te doen of door samen een museum te bezoeken.

Bron: artikel het belang van Limburg, © YAR Vlaanderen

Yannick (20),

vrijwillig begeleider bij een YAR-kamp (Het belang van Limburg, 30 mei 2011)

“ In het allereerste YAR-kamp in 2007 was ik zelf één van de jongeren in de knoei. Ik heb er toen enorm veel aan gehad. Dus wilde ik ook iets doen voor jongeren zoals ik toen. ” Yannick belandde indertijd voor de jeugdrechter door zijn spijbelgedrag. “Vier jaar lang ben ik bijna niet naar school geweest. Mijn moeder is ziek en ik had het gevoel dat ik er altijd voor haar moest zijn. Zij stuurde er zelfs op aan dat ik thuis zou blijven. Met heel veel moeite sukkelde ik soms wel door examens, maar soms ook niet omdat sommige vakken permanent geëvalueerd werden en ik er nooit was. Ik zonderde me constant af. Ik dacht dat ik de fout van alles was. Gelukkig is er na een tijd toch ingegrepen en ben ik via de open instelling bij YAR terechtgekomen. In het begin leek het voor mij verraad als ik mijn moeder alleen achter durfde laten. Maar intussen kan ik thuis vertrekken zonder schuldgevoelens en ben ik op interimbasis aan de slag. Zonder YAR was dit echt onmogelijk geweest. Mijn leven was een aaneenschakeling van leugens. En ik wilde echt iets terug doen voor de organisatie die me uit het slop gehaald heeft.”

Ondersteuning bij leren en/of werken is in vrijwel alle bekeken mentoringprojecten een van de mogelijke doelen. Sommige projecten zoals MefJu zien het helpen van de jongere met huiswerk en schooltaken als centrale taak. De projecten rapporteren hier ook vrijwel altijd verbeteringen over. In het YAR-onderzoek geven jongeren aan minder te spijbelen, betere punten te behalen en een betere relatie te hebben met hun leerkrachten. In het Referents onderzoek hebben de allochtone mentees grote vooruitgang in taalbeheersing en voelen ze zich gestimuleerd door hun mentor om deel te nemen aan (beroeps)scholing.

© Gemma's an!

Het vierde resultaat is het vergroten van het *cultureel kapitaal*. Hieronder verstaan we enerzijds de 'stille' gedragscodes en omgangsvormen die de mentee helpen om vooruit te komen in de samenleving, anderzijds het vergroten van de leefwereld van de jongeren. Veel jongeren die deelnemen in de door MOVISIE onderzochte mentorprojecten komen uit een gezin waarin ze weinig culturele bagage meekrijgen en nauwelijks gestimuleerd worden om zich te ontwikkelen. Vooral op het gebied van sociale vaardigheden wordt winst geboekt door het mentortraject. Veel mentees leren van een mentor dat je mensen hoort te laten uitspreken, dat je op tijd komt op een afspraak of dat het wordt gewaardeerd als je vraagt hoe het met iemand gaat. Mentees doen nieuwe ervaringen op. Mentoren nemen hen mee naar nieuwe plekken en laten hen kennismaken met nieuwe situaties. Zo kunnen ze nieuwe interesses ontdekken of hobby's ontwikkelen dankzij hun mentor. We zien dit ook terug in de rapportages van de verschillende Europese voorbeelden, zeker als de mentees van buitenlandse afkomst zijn. In een aantal gevallen is het contact met de mentor dan het eerste persoonlijke contact dat de mentee heeft met een autochtone inwoner.

Citaten uit het Referentsonderzoek

“Een activiteit waar ik erg veel plezier aan beleefde was mijn verjaardag. R. (de mentor) had een feestje voor mij georganiseerd in zijn huis. We hebben foto’s gemaakt, ik zal ze altijd bij me houden.”

“Voor mij is dit mijn Catalaanse familie. We zien elkaar iedere week en als ze in het weekend weg gaan, bellen ze me altijd op of ik ook meega.”

Mentor: “Samen leuke dingen doen vind ik nodig, want dat helpt ons om elkaars leefstijl beter te begrijpen en we beleven dan allebei kwaliteit in onze relatie. Ik heb er echt plezier in. Ik herinner me een weekend waarin we met een aantal vrienden zijn gaan fietsen in de heuvels. Als ik hem dan zie zwemmen in de rivier, bosaardbeien plukken, en rondrijden op zijn gloednieuwe fiets, dan zijn dat echt beelden van geluk.”

Op het aspect van cultureel kapitaal is de winst in veel gevallen wederzijds: de mentoren geven aan dat ze veel leren over de leefwereld van jongeren en over de achtergronden van bijvoorbeeld asielzoekers of gezinnen die in armoede leven en dat deze kennis hun leven rijker maakt.

4.2. De werkzame bestanddelen

Wat zijn nu de elementen die het tot stand komen van succesvolle mentorrelaties mogelijk maken? Uit het Amerikaans onderzoek blijkt dat mentorrelaties ook averechts kunnen uitwerken voor de jongere, als het niet lukt om tot een goede klik te komen. De jongere ervaart dan de zoveelste teleurstelling in zijn omgeving. Hierdoor stijgt de kans dat een jongere verder afdwaalt van het rechte pad, mogelijk met schooluitval, drugsgebruik of criminaliteit tot gevolg (Rhodes, 2002). Er is dus een afbraakrisico. Daarom is het belangrijk de onderzoeksresultaten waarin aandacht wordt besteed aan de elementen die bijdragen aan het succes goed onder de aandacht te brengen bij al diegenen die overwegen een dergelijk project te starten.

De onderzoeksliteratuur onderscheidt drie uitkomstmogelijkheden.

- Een duidelijke verbetering van de mentee, waarin deze van zijn mentor de hiervoor genoemde vormen van kapitaal aangereikt krijgt en daar voor zijn eigen leven gebruik van leert maken.
- Een neutrale uitkomst, waarin men weliswaar een leuke tijd samen heeft, maar waarbij nauwelijks ‘toerusting’ en kapitaaloverdracht plaatsvindt. De mentor is een vriend, een maatje, met wie de mentee praat, computerspelletjes doet, een activiteit onderneemt. Voor de duur van de relatie fungeert de mentor wellicht als vertrouwenspersoon, maar omdat de mentee nauwelijks nieuwe vaardigheden of omgangsvormen opdoet, is de kans op terugval na beëindiging van het contact groot. In dit geval is er dus sprake van een groot onbenut potentieel. De relatie had mogelijkheden, maar die zijn er niet uitgekomen.
- De wederzijdse klik en de vertrouwensband die nodig is om de mentee ‘vooruit’ te helpen is vrijwel afwezig. Deze koppels houden het meestal ook niet lang vol. Het MOVISIE-onderzoek wijst uit dat een koppeling van minder dan drie maanden niet tot positieve resultaten leidt en dat koppels langer dan 9 maanden, liefst langer dan een jaar met elkaar optrekken de meest positieve resultaten aangeven.

Drie factoren lijken het belangrijkste om tot succesvolle mentoringrelaties te komen: de match, de door de mentor gehanteerde stijl en de ondersteuningsstructuur die het project biedt.

4.2.1. De juiste match

De band tussen mentor en mentee moet hecht zijn. Daarin speelt de wederzijdse 'klik' de voornaamste rol. De match vormt een cruciale schakel in het opbouwen van een vertrouwensband. Mentorbegeleiders gaan hierbij zorgvuldig te werk, maar laten zich vaak wel primair leiden door hun gevoel. Wel zijn er aanknopingspunten om de toevalsfactor te verkleinen.

In het MOVISIE-onderzoek bleek, dat feitelijke verschillen tussen mentor en mentee in leeftijd, geslacht of etniciteit slechts een bescheiden rol spelen. Veel belangrijker is dat de afstand door de mentee als zo klein mogelijk wordt ervaren. Dit is te bereiken door te streven naar raakvlakken, zoals overeenkomstige karaktereigenschappen, gevoel voor humor en overlappende voorkeuren, interesses en gespreksonderwerpen. Complementaire karaktereigenschappen of bijvoorbeeld een mentor met een beroep dat tot de verbeelding spreekt, kunnen ook gunstig werken. Wanneer de overeenkomst tussen mentor en mentee te groot is, bestaat het risico dat de mentor te weinig extra kan toevoegen, behalve gezelligheid. Juist de verschillen in leeftijd (een oudere mentor met een jeugdige inslag), in opleiding, in sociaaleconomische en culturele achtergrond gecombineerd met gezamenlijke interesses levert de optimale groei-impuls.

Marta

Coördinator Referents

Het is een hele exclusieve relatie, ieder mentor heeft in principe maar één mentee en dat contact kan jarenlang doorlopen. Je moet als mentor je mentee het gevoel geven dat je er alleen voor hem bent, dat hij je vertrouwen kan en dat je samen dingen kunt ondernemen; leuke maar ook moeilijke dingen. Opvallend is dat mentoren aangeven profijt te hebben van de relatie met de mentee. Het is dus niet zo dat alleen de mentee er profijt van heeft.

Brahim

Barcelona 2004

Het centrum waar ik woonde vertelde me over Punt de Refèrència en het principe van de "Referents". Zo kwam ik in contact met Sylvia. Ze is nu als een moeder voor me. Ik kan niet zeggen dat ik hier geen familie heb: Sylvia en Referents zijn mijn familie!

Sylvia is als een moeder, en wat voor een moeder! Ze wordt toch kwaad als ik iets verkeerd heb gedaan, pfoei.....Ze zegt met precies wat ze ervan vindt en vaak heeft ze ook nog gelijk.

Het kost je wat, maar dan heb je ook wat. Om je de waarheid te zeggen: ik bespreek met haar dingen die ik aan niemand anders vertel. Ik vertrouw haar en zij mij ook. En er is niet alleen vertrouwen, maar ook genegenheid. En dat heb je nodig, want er is alle dagen wel wat. Soms voelt mijn hoofd helemaal vol van alles. En dan ga ik naar Marta of naar Sylvia. Zo voorkom ik dat mijn hoofd ervan barst

Bron: www.puntdereferencia.org

4.2.2. De juiste stijl

Ook de stijl van begeleiding van de mentor oefent veel invloed uit op het resultaat van de mentoringrelatie. Iedere mentor hanteert een eigen stijl, die voor een belangrijk deel besloten ligt in zijn of haar karakter. De opzet van het project: de instructie die de mentoren krijgen over wat er van hen verwacht wordt en de invulling van de activiteiten die de mentor en mentee samen ondernemen zijn hierin wel mee van invloed. In het MOVISIE-onderzoek blijkt dat de meest effectieve vorm van begeleiding een combinatie is van drie zaken: werken aan vertrouwen, aan toerusting en samen activiteiten ondernemen.

Drie effectieve stijlen van begeleiding

1. *Ondersteunende stijl.* Een ondersteunende mentor zoekt aansluiting bij de leefwereld van de jongere en streeft een gelijkwaardige relatie na. Mentor en mentee hebben een sterke vertrouwensband. De ondersteunende mentor staat voor de mentee klaar en biedt een luisterend oor. Er is sprake van oprechte interesse, waardering en respect.
2. *Instrumentele stijl.* Een instrumentele mentor is gericht op toerusting van de mentee. Het accent ligt op de persoonlijke ontwikkeling van de jongere en op het realiseren van doelen. Instrumentele mentoren proberen bijvoorbeeld doelbewust het zelfvertrouwen van de mentee op te vijzelen en zijn of haar sociale vaardigheden te verbeteren.
3. *Actieve stijl.* Een actieve mentor onderneemt activiteiten in het contact met de mentee. Daarbij gaat het enerzijds om activiteiten ter ontspanning en anderzijds om activiteiten gericht op educatie, werk of persoonlijke ontwikkeling.

Een vertrouwensband is een absolute voorwaarde voor een succesvolle mentoringrelatie. Zonder wederzijds vertrouwen en respect gaat er geen kapitaal over de brug. De mentor moet in de beginfase van de relatie geduldig tijd en energie investeren om het vertrouwen van de mentee te winnen. Kiest de mentor te vroeg voor een toerustende rol, dan ligt een voorschrijvende, autoritaire stijl op de loer, die vaak contraproductief werkt. Wanneer de mentor uitsluitend ondersteunend is, dan bestaat het risico dat het contact te vrijblijvend en oppervlakkig blijft om ontwikkeling bij de mentee te stimuleren.

Citaten uit het YAR-onderzoek

“Ik had een goede coach. Heel vriendelijk, relaxed, niks van ‘ge moet, ge moet’. Bijvoorbeeld als ik niet naar school was gegaan, dan vroeg hij gewoon hoe het kwam. Die liet me daarover nadenken. Omdat ik moe was, heb ik een dag school gemist. Is dat de moeite waard? Hij liet me kijken naar waarmee ik bezig was.”

“Van het begin heeft mijn coach mij gesteund. En hetgeen wat ook goed geholpen heeft is het feit dat ge van in het begin al voelde dat ge geapprecieerd werd. Bij sommige mensen hebt ge precies het gevoel dat ge niet geapprecieerd wordt en dat gevoel had ik bij mijn coach niet. Vanaf het eerste moment werd ik geapprecieerd.”

“Ik vond haar manier van coachen goed. Zij stelde mij vragen en ik moest daar dan zelf op antwoorden. En naarmate het gesprek vorderde kwam ik dan bij het antwoord van mijn probleem uit. Dat was zo van: hé, ik heb dat wel zelf gevonden. Ze was niet iemand die zo zei van: zo zit het en meer niet. Ze liet mij wel zelf zoeken.”

Het samen ondernemen van activiteiten is een goede manier om zowel te werken aan vertrouwen als aan groei. Samen sporten en spelen, koken en eten, naar een museum of bioscoop gaan, blijken geschikte activiteiten te zijn om een mentee te prikkelen, uit te dagen en spelenderwijs nieuwe inzichten en vaardigheden bij te brengen. Bovendien kan de mentor in een dynamische omgeving op informele en laagdrempelige wijze ‘moeilijke’ gespreksonderwerpen aansnijden, zoals zelfvertrouwen, problemen op school of thuis. Bij koppels die vooral tijd thuis op de bank doorbrengen en met elkaar praten, is minder resultaat zichtbaar in het Nederlandse onderzoek. Het meest effectief lijkt het combineren of afwisselen van ontspannende met nuttige en leerzame activiteiten. De ervaringen in de Europese voorbeelden onderstrepen deze conclusies.

Citaat uit het Referents onderzoek

Mentor: "Het was belangrijk voor me dat ik me realiseerde dat hij vertrouwen in mij had. Als hij een probleem had, belde hij me, hij luisterde naar me en probeerde mijn adviezen op te volgen. Toen ik zag dat ik hem echt kon helpen, voelde ik me heel verantwoordelijk. En je moet goed opletten, want hij ratelt maar door en ineens, midden in een zin, komt er dan zo'n verzoek om advies of hulp. Ik zorg dat ik er altijd echt voor ga zitten en let heel goed op zijn behoeften."

Jongere: Dankzij haar hang ik niet de hele dag op de bank. Vroeger, dan ging ik van huis naar mijn werk en van werk weer naar huis. Ze spoort me aan om meer naar buiten te gaan en plezier te maken. Ik vind samen gezellige dingen doen leuk want daardoor voel ik me rustig en plezierig."

4.2.3. De juiste ondersteuningsstructuur

Naast het zorgvuldig matchen van mentoren en mentees en het toerusten van mentoren om zich te bedienen van verschillende begeleidingsstijlen, is ook de organisatie van het project van invloed op het succes van de koppels. In het MOVISIE-onderzoek worden hierover de volgende conclusies getrokken. Mentoringprojecten waarbij trajecten minimaal een jaar lopen blijken effectiever dan kortdurende trajecten. Dat geldt eveneens voor kleinschalig opgezette mentoringorganisaties, waarbij de coördinator regelmatig aandacht kan besteden aan alle koppels. Aandacht, waardering en informeel contact met mentoren, mentees en het thuisfront van de mentee komt de betrokkenheid en daarmee de werkzaamheid van mentoring ten goede. Maatwerk in het trainingsaanbod, zowel vooraf als tijdens de mentoringrelatie, draagt bij aan de expertise van de mentoren. Ten slotte zorgt goede aansluiting van de mentoringorganisatie bij het bredere netwerk van jeugdhulpverlening ervoor dat de mentee adequaat kan worden opgevangen als de situatie verergert of als de problematiek ernstiger blijkt dan vooraf was ingeschat.

De beschreven Europese voorbeelden voldoen hier op vrijwel alle punten aan.

Uit het interview met de mentorbegeleiders van GOAL

“De eerste zes weken houden we regelmatig contact met de coach en met de jongere. Je belt of mailt ze eigenlijk na iedere afspraak: hoe heb je het gevonden, ben je tevreden, wat is je opgevallen? Als blijkt dat het contact goed op gang komt, is er daarna maandelijks contact met de coach: gaat alles nog goed? De coach en de jongere kunnen zelf ook contact opnemen als er wat speelt waar ze over willen overleggen.

Eigenlijk is er alleen contact met zijn drieën als er echt sprake is van een heel ernstige situatie, waarin nagedacht moet worden over professionele hulp, wanneer de grenzen van wat een vrijwillige coach kan bieden bereikt zijn. Voorbeelden: een meisje dat zwanger was en dat per se niet thuis wilde vertellen, waarbij er wel geld moest komen voor een abortus. Een meisje (19) dat een coach vroeg “voor hulp bij stage en school, met schulden en om samen leuke dingen te doen” en waarbij later bleek dat ze haar afspraken met de coach en met school nooit nakwam, omdat ze als oudste van vier kinderen alleen voor het gezin verantwoordelijk was, terwijl haar moeder in de gevangenis zat. In dit geval blijkt dus tijdens het traject dat de situatie veel slechter was dan het bij de aanmelding leek. In dit geval was professionele hulp nodig, daar kan een coach niet in voorzien. Het zorgen voor goede verwijzingen is dan ook een taak waar coach en mentorbegeleider samen voor staan.”

5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Mentoringprojecten komen overal voor

Conclusie is dat succesvolle mentoringprojecten waarin kansarme jongeren gesteund en gestimuleerd worden in hun ontwikkeling door betrokken vrijwillige mentoren over heel Europa (en Amerika) voorkomen. De overeenkomsten tussen deze projecten zijn groter dan de verschillen en worden ingegeven door de praktijkervaring over wat werkt in dit soort projecten. Onderzoek ondersteunt deze praktijkervaring.

Verschillen sluiten aan op politiek en cultuur

Hoe de projecten geïnitieerd, maatschappelijk ingebed en gefinancierd zijn verschilt van land tot land. Dit hangt samen met het politieke klimaat, de sociale wetgeving en de sociale infrastructuur van het betreffende land of landsdeel. In de Noordwest-Europese landen is daarbij meer sprake van actieve overheidsbemoeienis op basis van een formeel wettelijk kader, waarbij de lokale overheden een actieve regierol nemen om dit soort projecten te initiëren en te stimuleren. In Midden-Europa is het vooral een zaak van particulier initiatief, waarbij lokale overheden soms wel als financier betrokken zijn. Er is geen duidelijk wettelijk kader voor dit soort projecten, maar wel een sterke private traditie. Ook in Zuid- en Oost-Europa is weinig of geen wettelijk kader. De inbedding in een lokaal netwerk lijkt voor het succes belangrijker dan intensieve overheidsbemoeienis.

Mentoringprojecten passen in deze tijd

De laatste decennia is in Europa hernieuwde aandacht ontstaan voor het belang van onderlinge (vrijwillige) ondersteuning in tegenstelling tot uitsluitend professionele bemoeienis, zowel uit inhoudelijke gronden als vanuit economische overwegingen. Dit in aansluiting op de tijdgeest: er is veel aandacht voor integratie, het belang van een goede maatschappelijke inbedding van jongeren in relatie tot zaken als dreigende tweedeling en radicalisering, vergrijzing en tekort aan arbeidskrachten.. Overheden treden terug ten gunste van burgerinitiatieven en maatschappelijke coalities. Dankzij de komst van internet en sociale media zijn deze snel en effectief te organiseren. Sleutelwoorden zijn actief burgerschap en maatschappelijk betrokken ondernemen. Belangrijke waarden voor een duurzame samenleving zijn de solidariteit tussen arm en rijk, allochtoon en autochtoon, jong en oud.

Effecten voor jongeren, mentoren en samenleving

De werkwijze van het mentorschap sluit volledig aan bij deze ontwikkelingen. Het is een concrete manier om hier invulling aan te geven. Deze projecten zijn van belang voor de betrokken jongeren, de mentoren en voor de samenleving waarin ze plaatsvinden. De jongeren krijgen meer zelfvertrouwen, doen nieuwe sociale vaardigheden op en verruimen hun leefwereld. Hierdoor doen ze het beter op school en werk en wordt de neerwaartse spiraal waar jongeren in achterstandssituaties in terecht dreigen te komen gekeerd.. De mentoren krijgen de mogelijkheid tot kennismaking met een andere leefwereld, het opdoen van nieuwe ervaringen, het vergroten van sociale vaardigheden, de ervaring van zingeving en van "ertoe doen". Naast en in aanvulling op de effecten voor de mentor en mentee zelf levert deze manier van werken ook indirecte effecten. Effecten op het netwerk/de leefwereld van de mentor: doordat hij of zij deze ervaringen inbrengt in andere contacten en activiteiten en doordat de mentor de mentee introduceert in zijn eigen netwerk, waardoor ook anderen ermee in contact komen. Daarmee treedt het effect van bridging op: verschillende leefwerelden worden verbonden. Dat komt de duurzaamheid van de samenleving ten goede.

Het belang van een goede uitvoering

Tegelijkertijd zijn er ook de risico's als een project niet goed wordt uitgevoerd. Onderzoeksgegevens geven aan dat in dat geval juist een negatieve ontwikkeling van de betreffende jongeren wordt gestimuleerd. En dat het bijdraagt aan versterking van bestaande stigma's en vooroordelen. Dus het is niet baat het niet, dan schaadt het niet. Goed doen of niet doen!

Succesfactoren

Hoe de maatschappelijke omgeving van een project er ook uitziet, om jongerenmentoring projecten een zinvolle bijdrage te laten leveren zijn een aantal factoren noodzakelijk:

- een *goede match* tussen de persoon van de mentor en de mentee,
- afspraken over *regelmatige contacten van het koppel gedurende langere tijd*, bij voorkeur een jaar of langer,
- een *coördinator* die beschikbaar is voor de koppels en die de ontwikkeling van de koppels actief volgt en ondersteunt;
- *training en toerusting* van de mentoren,
- *randvoorwaarden* zoals continuïteit, publiciteit, inbedding in de lokale structuur voor sociaal werk en financiering voor langere tijd.

Kwaliteit door internationale uitwisseling

Juist vanwege het afbraakrisico is heel belangrijk dat de organisatoren van dit soort projecten goed geïnformeerd zijn over kennis over succesfactoren die in bestaande praktijken en daaraan gewijd onderzoek is ontwikkeld. Deze inventarisatie wil daartoe bijdragen.

Een vorm om dit verder te stimuleren is onderling contact tussen bestaande projecten en nieuwe initiatieven. Bij de huidige inventarisatie bleek, dat er sinds enige jaren een Europees netwerk van jongerenmentoringprojecten bestaat, ENCYMO, zie www.encymo.org. Het is belangrijk dat nieuwe initiatieven weten van het bestaan van dit netwerk zodat ze zich bij ervaren partijen kunnen laten informeren over aandachtspunten en tips.

Een andere interessant netwerk is de European Mentoring and Befriending Group (EMBG). EMBG is een Europees samenwerkingsnetwerk. Het is gestart met een tweejarig project (2008-2010) gesubsidieerd door het "een Leven Lang Leren" Programma van de Europese Commissie. Partners daarin zijn 6 organisaties uit België, Frankrijk, Duitsland, Spanje en Groot Brittannië, die allemaal mentorschap- en vriendschapsprogramma's ondersteunen of aanbieden in hun eigen land. Het gaat hier niet alleen om programma's gericht op jongeren, maar op allerlei doelgroepen: ouderen, allochtonen, psychiatrisch patiënten, gezinnen. Projectdoelen waren om te komen tot overeenstemming over definities en kwaliteitskenmerken voor dit soort programma's en om via een Europees netwerk van mentorschap- en vriendschapsorganisaties goede praktijken en kwaliteitsvolle dienstverlening te ondersteunen in de Europese Unie. Het project heeft een aantal handreikingen en instrumenten opgeleverd. Het project is in oktober 2010 afgerond met de openbaarmaking van een Charter waarin een definitie en kwaliteitskenmerken van mentorschap- en vriendschapsprojecten zijn beschreven. Vanaf dat moment kunnen alle projecten in Europa die het Charter onderschrijven zich aanmelden als lid van het netwerk.

Ook het congres dat de Koning Boudewijnstichting over dit thema organiseert zal eraan bijdragen dat deze praktijken elkaar kennen en over en weer stimuleren.

6. BRONNENLIJST

Allen, T.D. & L.T. Eby, *The Blackwell Handbook of Mentoring. A multiperspectives approach*, Hoboken: Wiley-Blackwell, 2007)

Comas, M., M. Bàrbara, M. Garet & D. Magre, *Mentoring, Befriending and Emotional Bonding. Experiences in Mentoring and Befriending with Former Wards of Court*, Barcelona: Associació Punt de Referència, 2008

De Caluwé, E. & I. Smits, *Youth at Risk Vlaanderen op de effectladder*, Leuven: Katholieke Hogeschool Limburg, 2010

Molderet, A. *Recherche exploratoire sur les initiatives existantes impliquant des volontaires pour soutenir les jeunes en manqué de repères sociaux*, Leuven: Carabas, 2010

Rhodes, J.E. *Stand by me. The risks and rewards of mentoring today's youth*, Cambridge: Harvard University Press, 2002

Uyterlinde, M. V. Lub. N de Groot & A. Sprinkhuizen, *Meer dan een steuntje in de rug. Succesfactoren van coaching en mentoring onderzocht*. Utrecht: MOVISIE, 2009

Uyterlinde, M. & N. de Groot, *Méér dan een steuntje in de rug. Succesfactoren van mentoring onderzocht*, in *Tijdschrift voor Sociale vraagstukken* 9, september 2009, p 6-11

Van Regenmortel, prof. dr. T. *Zwanger van empowerment*, oratie. Eindhoven: Fontys Hogescholen, 2008

Zeit!Raum, *Patinnen-project "Gemma's an!" Jahresbericht 2010*, Wien: Zeit!Raum, 2011

Internet

<http://www.encymo.org/> een overzicht van een Europees netwerk van organisaties die zich bezighouden met jeugdmentoring. Ongeveer 100 organisaties verdeeld over 15 landen door heel Europa.

<http://www.mentoringandbefriending.eu/site/>, website van de European Mentoring and Befriending Group (EMBG). EMBG is een Europees samenwerkingsnetwerk. Het project heeft een aantal handreikingen en instrumenten opgeleverd. Deze zijn via deze site te downloaden.

7. BIJLAGE

Overzichtstabel van de projecten

Naam	GOAL Nederland	Youth at Risk Vlaanderen België	Let's do lunch, Cap Mentoring België
Ontstaansgrond	Politieke keus: gemeente wil (dreigend) verlies van binding met school of werk bij risicojongeren tegengaan. De gemeente bepaalt ook voor welke doelgroep ze wil betalen (alleen jongeren op het voorbereidend beroepsonderwijs).	In 2006 blijkt 15-20% van de Vlaamse jongeren gedragsproblemen te vertonen. Velen kwamen terecht in de Bijzondere Jeugdzorg (kwantitatieve toename en grotere complexiteit jeugdproblematiek). Daarom initiatief van het Vlaams Ministerie van Welzijn tot het Globaal Plan Jeugdzorg (2007-2009). YAR is daarin een van de maatregelen.	De wens om risicojongeren een positieve impuls te geven door regelmatig persoonlijk contact met een succesvolle volwassene.
Doelgroep	Jongeren 12-23 jaar, woonachtig in Amsterdam, met (dreigend) uitval uit school of werk; sociaal zwak milieu, gedragsproblemen, geen realistisch zelfbeeld en gemis van toekomstperspectief. Geen ernstige psychiatrie of hard drugsverslaving.	Jongeren 15-21 jaar met een dossier bij de jeugdrechter (zelf veroordeeld of ouders uit de ouderlijke macht ontzet). Deze jongeren hebben op meerdere levensterreinen problemen (gezin, school, vrije tijd). Ze moeten voldoende nederlands spreken en niet dermate verslavings- of psychiatrische problematiek hebben dat ze de training niet goed kunnen volgen.	Jongeren van 16-22 jaar uit Brussel en Waals Brabant, die een steuntje in de rug kunnen gebruiken.
Doel	Instroom in of behoud van school of werk, verbeteren relatie met ouders, positiever zelfbeeld door koppeling aan een mentor die fungeert als rolmodel en met de jongere werkt aan toekomstdoelen.	Het realiseren van specifieke doelen binnen een jaar door een gestructureerd programma waarin intensief gewerkt wordt aan zelfverantwoordelijkheid, competenties en het leren omgaan met de omgeving. Dit via een combinatie van instructieweken, groepsbijeenkomsten en individueel mentoraat.	Sociale verbondenheid promoten als invulling van burgerschap en civil society. Dit door het organiseren van mentoring als vrijwillige relatie tussen een jongere en een volwassene, gebaseerd op vertrouwen en wederzijds respect. De ontwikkeling van de relatie naar een gelijkwaardige vriendschap wordt aangemoedigd.
Aanpak: onderscheidende elementen	Max. 1 jaar. Start met contract met doelen, ook contact met ouders. Wekelijkse bijeenkomsten tussen mentor en jongere. In het project werken een dertigtal organisaties mee. Werving en scholing mentoren vinden centraal plaats. Iedere aangesloten organisatie heeft een mentorbegeleider die vervolgens zelf de matching en begeleiding van koppels doet. De vrijwillige mentor krijgt vaak keus uit een paar jongeren die een mentor zoeken.	Het gaat om een wetenschappelijk onderzochte aanpak die bestaat uit 3 fasen: een voortraject van 5 weken met vrijwilligerscontacten gericht op motivatie, een trainingsweek onder begeleiding van professionele trainers in groepsverband. Aan het eind van deze week formuleert de jongere drie doelen en wordt gekoppeld aan een individuele coach (vrijwillige mentor). De professionele begeleider bepaalt welke mentor aan welke jongere wordt gekoppeld. De mentor werkt vervolgens in een traject van negen maanden met de jongere aan de realisatie van zijn doelen. Ze trekken wekelijks een dagdeel met elkaar op en daarnaast is tussendoor ook nog contact per telefoon of mail. Er zijn maandelijks ook groepsbijeenkomsten. De mentor heeft wekelijks contact met de professionele begeleider om te vertellen hoe het verloopt.	Jongeren melden zichzelf, of via hun ouders of een organisatie. De CAP-coördinator koppelt hen aan een volwassene van hetzelfde geslacht, in eerste instantie voor twee (maandelijks) lunches. Op basis daarvan besluiten de twee in overleg met de coördinator hoe ze het maandelijks contact voortzetten, met vrije tijdsactiviteiten, samen lunchen of oriëntatie op een beroep. Doelen en tijdsduur van contact zijn niet van te voren bepaald. Het koppel kan desgewenst terugvallen op de CAP-professionals voor ondersteuning.

Naam	GOAL	Youth at Risk Vlaanderen	Let's do lunch, Cap Mentoring
Onderliggende visie	Deze jongeren vormen een risico voor zichzelf en/of hun omgeving, ze dreigen maatschappelijk de boot te missen. Het gaat daarbij om leeftijdgebonden gedragsproblematiek en experimenteelgedrag (drugs, alcohol, seks). Een vrijwillige mentor kan hen net dat steuntje in de rug bieden, waardoor ze hier succesvol doorheen komen.	Het programma is gebaseerd op cognitieve theorieën. Jongeren leren een positieve manier van denken aan, waarin ze leren en ervaren dat jij zelf verantwoordelijk bent en dat het uitmaakt wat je doet en dat je er ook voor anderen toe doet. Ze merken dat ze door hun gedrag zelf nieuwe mogelijkheden kunnen creëren. YAR vertrekt vanuit de idee dat een individu altijd deel uitmaakt van een gemeenschap. En dat er tussen beide wederzijds respect, erkenning en vertrouwen nodig is.	Succesvolle volwassenen die het vroeger moeilijk hadden, hebben op enig moment het geluk gehad in contact te komen met een volwassene die een positieve invloed op hun keuzes en ontwikkeling gehad heeft en die hen heeft aangevoerd te komen in het leven. CAP Mentoring wil risicjongeren van nu ook deze kans geven.
Werving jongeren	Via de aangesloten organisaties, justitie, onderwijs, jeugdzorg, op basis van vrijwilligheid.	Via de jeugdrechter, maar wel op basis van motivatie ("vrijwilligheid").	Zelf, ouders of via organisaties, op basis van vrijwilligheid.
Kenmerken en werving mentoren	Kenmerken: goed rolvoorbeeld ivm studie, baan of levenservaring, sociale vaardigheden, geduld, integriteit, respectvol, kan jongere emotioneel steunen. Eisen: een dagdeel/week beschikbaar gedurende een jaar, bereid tot volgen van training (1,5 dag) en maandelijkse intervisie, met Verklaring Omtrent Gedrag. Werving via netwerk en reclame.	Kenmerken mentoren voor fase 3: 25 jaar of ouder, diversiteit van achtergrond. Eisen: interesse en beschikbaarheid (9 mnd, 2x/wk contact met jongere), bereidheid tot het volgen van training en deelname aan de onderdelen van het programma (training, maandelijkse bijeenkomsten, wekelijks contact met beroepskracht). Werving via organisaties, voorlichtingsbijeenkomsten, een filmpje op you tube.	Kenmerken: ouder dan 25, liefst jonger dan 50, beroepsmatig actief, levenservaring. Werving via website, publiciteit en aangesloten organisaties. Eisen: maandelijks contact met de jongere.
Resultaten	500 jongeren per jaar. Uitval gering (5-9%).	Nu in drie provincies, wordt uitgebreid naar alle vlaamse provincies. Groepen van 25 jongeren per provincie per jaar. Succesvol.	In Brussel en in waals Brabant.
Evaluatie	Meer zelfvertrouwen, betere schoolresultaten	Drie indicatoren. 65-70% woont zelfstandig, heeft geen politiecontacten meer en beschikt over werk en/of school.	Er zijn afgelopen jaar 14 aanvragen geweest, 9 daarvan hebben geleid tot een succesvol koppel
Samenwerkingspartners	Dertig organisaties, gemeente Amsterdam en deelgemeenten	Naast overheden en jeugdwerk is het een specifiek streven om samen te werken met bedrijven en organisaties, waarvan medewerkers ook als vrijwilliger meewerken, nu ca. 30. Dit om het netwerk van de jongeren uit te breiden.	Met organisaties voor jeugdwerk en schooladviesdiensten en voor wat betreft het vinden van mentoren met diverse bedrijven.
Financiering	Gemeente Amsterdam, particuliere fondsen.	Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.	Sponsors en particuliere bijdragen
Sinds	2005	2007	2008
Lessons learned	Er moet sprake zijn van gezamenlijke interesses, mentorproject kleinschalig en dichtbij. Liefst minstens een jaar, contact met ouders is belangrijk, contact met/inbedding in breder netwerk belangrijk.	Het belang van betrokkenheid van een breed netwerk, het is zowel voor de vrijwilliger als voor de jongere een bijzondere ervaring, belang van betrokkenheid ouders.	onbekend
Contactgegevens	Radar Advies, Veemarkt 83, 1019 DB Amsterdam +31 20 4635050 www.goal.amsterdam.nl Marieke Megens of Omar Ramadan goal@radaradvies.nl	YAR Vlaanderen, Schippersstraat 11, 3500 Hasselt +32 488 902444 www.yarvlaanderen.be Kris Claes kris.claes@yarvlaanderen.be	CAP Mentoring asbl, Heiligenborre 176, B-1170 Bruxelles +32 474 288274 www.capmentoring.eu, Catherine Le Clef info@capmentoring.eu

Naam	MefJu (Mentoren für Jugendliche) Duitsland	Gemma's an! Oostenrijk	Big Brother Big Sister (BBBS) Litouwen
Ontstaansgrond	Dit project is ontstaan vanuit signalen bij vluchtelingenwerk, waarbij men bij de huiswerkbegeleiding merkte dat veel vluchtelingenjongeren meer individuele ondersteuning nodig hadden bij het werken voor school en het vinden van werk. Het is particulier initiatief, dat door de gemeentelijke overheid wordt gesubsidieerd.	Initiatief van de afdeling Jeugdzaken van de gemeente Wenen om vrijwillige (preventieve) ondersteuning te zoeken voor risicojongeren, waar men binnen de reguliere professionele jeugdzorg onvoldoende capaciteit voor heeft. E.e.a. samen met particulier initiatief, in dit geval de Bank Austria (sponsoring en actieve betrokkenheid medewerkers) en de Verein Zeit!Raum (welzijnswerk; uitvoering professionele begeleiding).	Dit project is in eerste instantie ontwikkeld met Europees geld en ondersteuning van o.a. de Nederlandse ambassade. Litouwen kende net als andere oostbloklanden nauwelijks prive-initiatief, daarmee had dit project een dubbel doel: iets voor deze jongeren ontwikkelen en het vrijwilligerswerk promoten.
Doelgroep	Jonge vluchtelingen van 12-25 jaar, in Stuttgart e.o., die ondersteuning nodig hebben om zich qua school en werk goed te kunnen ontwikkelen. Vaak zijn er problemen in het gezin, naast taalachterstand en armoede.	Jongeren 14-21 jaar uit Wenen, in achterstandsituaties zoals armoede, moeizame familieomstandigheden, migratie, en/of die geconfronteerd worden met (dreigend) schooluitval en werkloosheid en niet beschikken over een ondersteunend sociaal netwerk.	Kinderen 7-17 (vooral tot 14 jaar) die behoefte hebben aan ondersteuning van een volwassene die als positief voorbeeld kan dienen. Het gaat om kinderen die zich eenzaam voelen en moeite hebben met vriendjes maken, of te maken hebben met problemen in het gezin of op school.
Doel	Succesvolle afronding van school, doorstroming naar vervolgopleidingen en/of het vinden van werk. Daarnaast steun bij maatschappelijke integratie en introductie in de cultuur.	Het vergroten van handelingsmogelijkheden en toekomstperspectief, zelfwaarde en zelfstandigheid, een en ander op basis van de specifieke behoeften en wensen van de jongere.	Doel is om via het mentorschap het persoonlijke en sociale welbevinden van het kind te verbeteren.
Aanpak: onderscheidende elementen	Naast huiswerkhulp en hulp bij sollicitaties bieden de vrijwillige mentoren allerlei hand- en spandiensten aan de jongere en het gezin, zoals hulp bij het invullen van formulieren en meegaan bij contact met instanties, introductie bij derden, het samen ondernemen van uitstapjes, museumbezoek enz. De tijdsduur en frequentie staan van te voren niet vast, vaak lang (meer jaren), met allerlei activiteiten en bemoeienis, tijdsintensief. Ook zijn er regelmatig contacten met de professionals van vluchtelingenwerk en zijn er gezamenlijke activiteiten voor de diverse jongeren en mentoren onderling. Een mentor ontwikkelt en biedt bijvoorbeeld een sollicitatieworkshop.	De jongere geeft aan wat voor soort mentor hij of zij zou willen hebben, de professionele begeleider maakt de match en in een eerste gezamenlijk gesprek wordt gekeken of het voldoende klikt. Vervolgens worden doelen, tijdsduur en inhoud in een mondeling gesprek (afpraak) tussen jongere, mentor en coördinator vastgelegd. Ouders zijn vaak niet in beeld/niet betrokken. In praktijk loopt de begeleiding gemiddeld driekwart jaar. Naast vrije tijdsactiviteiten doen ze samen activiteiten in verband met werk voor school, stage of sollicitaties. Soms heeft de mentor contact met derden of gaat mee naar afspraken. Ook zijn er vanuit het project regelmatig feesten, uitstapjes en bijeenkomsten, die mentoren en jongeren ook mee organiseren. Zeit!Raum organiseert voor de mentoren ook relevante lezingen en voorlichtingen.	Kinderen worden volgens de internationale richtlijnen van het BBBS concept gekoppeld aan een volwassen vrijwilliger die gedurende een jaar wekelijks minimaal 2 uur contact heeft met het kind en activiteiten onderneemt. Er is ook contact met de ouders. Er is professionele supervisie. Er is sprake van een contract. Ook is er een kamp en groepsactiviteiten voor alle deelnemers en vrijwilliger in het project.

Naam	MefJu (Mentoren für Jugendliche)	Gemma's an!	Big Brother Big Sister (BBBS)
Onderliggende visie	Door de ondersteuning door vrijwillige mentoren groeit het zelfvertrouwen van de jongere, worden hulpbronnen geactiveerd, ontwikkelen zij toekomstperspectieven en moed om in de maatschappij deel te nemen. De ouders worden actief betrokken. Hun medeverantwoordelijkheid voor het proces van de jongere is zeer wenselijk. Het contact tussen de Duitse vrijwilligers en de immigranten versterkt het onderling begrip en gaat vreemdelingenhaat en uitstoting tegen.	Het gaat om jongeren in achterstandssituaties, die het netwerk missen om hen bij de entree in de volwassen wereld te ondersteunen. De mentor kan hierbij behulpzaam zijn. Het gaat daarbij om hulp bij zelfhulp: alleen dat bieden wat de jongere niet zelf kan, de jongere blijft zelf verantwoordelijk. De mentor biedt zelf steun en biedt ingang in zijn netwerk/introductie bij derden.	Door het BBBS-contact wordt het isolement van het gezin doorbroken, krijgt het kind positieve aandacht en steun. Dit werkt preventief. Alle kinderen hebben iemand nodig die luistert, begrijpt, steunt en je kan leren hoe je je in allerlei situaties in je leven moet gedragen. De vrijwillige mentor is zo iemand.
Werving jongeren	Via het jeugdwerk, vluchtelingenwerk en scholen, op basis van vrijwilligheid.	Met name via jeugdwerk, scholen en ouders, ook pr via internet en mond tot mond reclame. Deelname is vrijwillig	Via het jeugdwerk, scholen en ook op eigen initiatief. Het project is zeer bekend in Litouwen. Deelname is vrijwillig
Kenmerken en werving mentoren	Kenmerken: diverse achtergrond en leeftijd, interesse in de vorming van jongeren, empathie, interesse in interculturele thema's, tolerantie, tijd, sociale competenties. Ook paren. Werving via het gemeentelijke vrijwilligers bemiddelingsbureau, andere vrijwilligersorganisaties of het vluchtelingenwerk.	Kenmerken: (jonge) succesvolle professionals, van verschillende achtergronden. Eisen: sociale competentie, tolerantie, betrouwbaarheid, interesse en ervaring in de omgang met jongeren, levenservaring, fysiek fit en psychisch stabiel. Aanmeldingsgesprek, training van 6 dagdelen, verklaring goed gedrag, vrijwilligerscontract. Werving via PR en netwerk.	Kenmerken 18 jaar of ouder, van verschillende achtergronden, meestal studierend of werkend. Eisen: deelname aan training en supervisie. Jaarcontract. Verklaring goed gedrag. Een vrijwilliger wordt altijd gematcht met een kind van hetzelfde geslacht. Een vrijwilliger heeft altijd maar één kind waar hij tegelijkertijd contact mee heeft, het is een exclusieve relatie.
Resultaten	Circa 40 jongeren en hun gezinnen worden bereikt. Vaak blijft het contact jarenlang bestaan.	62 jongeren zijn bereikt in 2010; wachtlijst van 18. Ze worden vooral ondersteund bij het zoeken van werk, dagelijkse bezigheden en vrije tijdsbesteding.	223 kinderen per jaar, hulp bij huiswerk, spelen, sporten, creatieve zaken. Vaak blijft het contact jarenlang bestaan.
Evaluatie	Kwalitatieve evaluatie. Jongeren ronden opleidingen af en vinden werk, de gezinnen worden op allerlei aspecten geholpen.	Evaluatie in de vorm van een jaarverslag met feiten over ondernomen activiteiten en enige ervaringsverhalen.	Het project is in 2005 geëvalueerd. De deelnemers gaan vooruit op b.v. school, relatie met gezinsleden, met vriendjes, sociale vaardigheden.
Samenwerkingspartners	Verschillende gemeentelijke en regionale diensten op het gebied van jeugdwerk, vrijwilligerswerk, vluchtelingenwerk, scholen en welzijnsorganisaties.	Er is samenwerking met een dertigtal organisaties zowel op het gebied van jeugdwerk, welzijnswerk en school als op het gebied van vrijwilligerswerk. Ook het bedrijfsleven is betrokken.	Er is samenwerking met veel organisaties op het gebied van jeugdwerk en school.

Naam	MefJu (Mentoren für Jugendliche)	Gemma's an!	Big Brother Big Sister (BBBS)
Financiering	Gemeente Stuttgart	Austria Bank (sponsor)	Veel sponsors en financiers: de gemeente en het rijk, bedrijven, fondsen, de EU en persoonlijke giften
Sinds	2005	2005	1995
Lessons learned	Het belang van betrokkenheid van de ouders.	De eigen inbreng en betrokkenheid van de deelnemers, de vrijwillige mentoren en de bank bij de organisatie van de activiteiten waardoor allerlei dwarsverbanden ontstaan; het belang om voortdurend nieuwe vrijwilligers te blijven werven.	Het belang van de combinatie van vrijwillige steun met op de achtergrond het professionele toezicht.
Contactgegevens	AGDW e.V., Heisteigstr. 34, 70180 Stuttgart +49711240280 www.agdw.de, info@agdw.de Gisela Küllmer kuellmer@agdw.de	Gemma's an! c/o Zeit!Raum Verein für soziokulturelle Arbeit, Brauhirschen-gasse 33-37, 1150 Wien, +43 699 10959489, www.gemmasan.at, gemmasan@zeitraum.org, DSA Rainer Leonhartsbergen en DSA Elisabeth Pallaver	Children Support Centre, Bebry g. 2-46, LT-08113 Vilnius, Litouwen + 370 5 2728104 www.en.pvc.lt Juratė Cizauskaitė jurate@pvc.lt

Naam	Referents Spanje	SOVA Camden Young Peoples Mentoring Project Groot Britannië
Ontstaansgrond	Particulier initiatief vanuit de pleegzorg. Pleegkinderen die volwassen worden, hebben vaak geen gezin van herkomst om op terug te vallen. Ze moeten snel de overgang maken naar zelfstandig wonen, leren of werken, terwijl ze de vaardigheden en het netwerk om dit succesvol te doen nog missen. Een vrijwillige mentor kan hen in deze fase ondersteunen.	Onbekend
Doelgroep	Jongeren 17-23 jaar die zelfstandig gaan wonen na opname in een jeugdinternaat of pleeggezin, waaronder ook immigranten. Vaak laagopgeleid, kwetsbaar, met gedragsproblemen en met traumatische ervaringen uit de pleegperiode/situatie in het gezin van herkomst.	Jongeren van 8-18 jaar, die in aanraking zijn geweest met justitie of door hun antisociale gedrag een verhoogd risico lopen om in de criminaliteit terecht te komen.
Doel	De sociale integratie en mogelijkheden van deze jongeren bevorderen, hun kwaliteit van leven verbeteren en sociale uitsluiting tegengaan. Dit door het bieden van emotionele steun, vrije tijdsbesteding en uitbreiding van sociaal netwerk, ondersteuning bij het leren van de taal en het vinden van een baan.	Voorkomen dat deze jongeren (weer) in aanraking komen met justitie door hen te koppelen aan een mentor.
Aanpak: onderscheidende elementen	De vrijwilligers worden 2-3 maanden getraind. Daarna vindt matching plaats door de professional (psycholoog). Deze superviseert het koppel gedurende de eerste 8-10 maanden. Er zijn wekelijkse contacten, die in onderling overleg worden ingevuld (vrije tijdsactiviteiten, hulp bij huiswerk of solliciteren, praten, uitgaan). Meestal zijn ouders afwezig. De jongere heeft ook professionele hulp, dus de vrijwilliger hoeft zich niet bezig te houden met zaken als huisvesting, financiën en contact met instanties. Er zijn tweewekelijkse groepsbijeenkomsten voor de vrijwilligers, daarnaast vinden zo nodig gesprekken plaats met een koppel afzonderlijk. Het contact kan na het eerste jaar worden voortgezet.	De jongeren worden verwezen door de jeugdreclassering of door de jeugdzorg. Intake door de coördinator, die met de jongere bespreekt aan welke doelen deze wil werken. De coördinator verzorgt de matching. Het koppel komt wekelijks bij elkaar voor 1-4 uur, voor minimaal een half jaar. Vrijwillige mentoren worden getraind in een tweedaagse basistraining, na de koppeling er zijn maandelijks intervisiebijeenkomsten, mentoren kunnen deelnemen aan scholingsdagen en er is regelmatig contact met de coördinator, hetzij individueel hetzij in groepsverband.
Onderliggende visie	Deze jongeren hebben al een hele geschiedenis met professionele hulp, met alle machtsverschillen die daarin spelen. Doordat de vrijwilliger dit contact vanuit persoonlijke betrokkenheid doet, zal het voor de jongere naar verwachting gemakkelijker zijn zich voor zijn hulp en adviezen open te stellen. De bedoeling is dat de relatie gelijkwaardig is en vanuit wederzijds respect en dat beiden zich vrij voelen om met de ander op te trekken en daar iets uit te halen waar ze iets aan hebben.	Het bieden van een rolmodel en iemand die persoonlijk contact heeft helpt de jongere om andere ervaringen op te doen. SOVA gelooft dat de lokale gemeenschap een essentiële rol kan spelen in het bestrijden van sociale achterstand en uitsluiting; dat de betrokkenheid van lokale mensen nodig is om jonge criminelen succesvol te laten rehabiliteren en dat deelname van lokale mensen helpt om de angst voor misdaad weg te nemen, stereotypen en vooroordelen bestrijdt en betrokkenheid en begrip vergroot.
Werving jongeren	Via de pleegzorgorganisaties. Deelname is vrijwillig.	Via de jeugdreclassering en het jeugdwerk. Deelname is vrijwillig.
Kenmerken en werving mentoren	Kenmerken 25 jaar of ouder, met een stabiele persoonlijke, sociale en beroepsachtergrond, zonder strafblad. Interesse, tolerantie en respect voor de jongeren. Goede sociale vaardigheden. Eisen: beschikbaarheid minimaal een jaar, wekelijks contact met de jongere. Deelname aan scholing en vrijwilligersbijeenkomsten.	Er worden geen specifieke eisen gesteld aan een mentor, behalve dat hij een verklaring van goed gedrag nodig heeft, bereid is tot het volgen van scholing en intervisie en gedurende minimaal een half jaar 1-4 uur per week beschikbaar is.

Naam	Referents	SOVA Camden Young Peoples Mentoring Project
Resultaten	Sinds 2000 zijn 130 jongeren gekoppeld, ongeveer 20 per jaar. Ze ondernemen samen sociale, educatieve, culturele of sportieve activiteiten.	Jaarlijks worden ongeveer 50 jongeren gekoppeld. Afhankelijk van de wensen van de jongere ondernemen ze samen vrije tijdsactiviteiten, hulp bij huiswerk, het vinden van een stageplek of sollicitaties
Evaluatie	Het project is in 2007 onderzocht. Deelnemers gaan vooruit op zelfvertrouwen en zelfwaardering, het sociale netwerk, school, taal en werk.	Jaarverslag 2010: 45 nieuwe deelnemers, 47 afgesloten trajecten. Resultaten o.a. meer zelfvertrouwen, een baan krijgen, diploma behalen.
Samenwerkingspartners	Verschillende organisaties op het gebied van jeugdzorg en van vrijwilligerswerk.	Er is samenwerking met veel organisaties, waaronder jeugdreclassering, jeugdzorg, sociale diensten, scholen, vrijwilligersorganisaties en jongerenwerk
Financiering	Verschillende sponsors en financiers waaronder Catalonië, Barcelona, sponsors en donateurs	De deelgemeente Camden (London). Er zijn specifieke eisen qua aantal, duur en ernst van de problematiek van de jongeren
Sinds	2000	2005
Lessons learned	Het belang van gezamenlijk ondernemen van vrije tijdsactiviteiten voor het ontwikkelen van een band. Bevestiging van het bijzondere van vrijwilligerssteun t.o.v. professionele steun: meer gelijkwaardig en wederkerig.	Onbekend
Contactgegevens	Punt de Referència, c/ Sant Antoni Abat, 10, 3e 08001 Barcelona +34 933297427 info@pundereferencia.org www.pundereferencia.org Marta Bàrbara Sirera	SOVA Camden Young Peoples Mentoring Project Third Floor, Crowndale Centre, 218-220 Eversholt Street London NW1 1BD, Verenigd Koninkrijk Tel: + 44 20 7974 6173 Fax: +44 20 7974 4163 Danielle Thorn Project Manager, SOVA CYPMP Telephone: +44 207 974 6173 Danielle.Thorn@Camden.gov.uk

Naam	Kontaktmannapoolen Zweden	Algemene informatie UNAPP Frankrijk
Ontstaansgrond	Wettelijke verplichting: een gemeentelijk ondersteuningsaanbod aan risicjongeren valt onder de nationale zweedse sociale wetgeving; de gemeente moet zo (dreigende) problematiek bij risicjongeren tegengaan.	In Frankrijk is in 2005 een landelijk manifest over het belang van jeugdmentoring en de kwaliteitseisen die daaraan gesteld worden bekrachtigd door zowel het ministerie voor Jeugd en Gezin als het ministerie van Justitie. Ook is een praktijkhandboek opgesteld voor de departementale mentoringorganisaties. Ongeveer de helft van de departementen heeft een mentoringorganisatie.
Doelgroep	Jongeren 13-20, vaak op verwijzing van het sociaal werk of de school in verband met criminaliteit, school problemen of problemen in het gezin (een ouder gezin, problemen ouders), ook immigranten, mn vluchtelingen.	Doelgroepen verschillen, meestal tot 18 jaar waarbij het mentoraat wel kan doorlopen als de jongere ouder wordt. Zowel projecten die zich richten op specifieke risicogroepen als projecten die toegankelijk zijn voor alle jongeren.
Doel	Het bieden van een volwassen rolmodel van buiten het eigen gezin, die ondersteuning kan bieden bij de persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling.	Het bieden van contact met een volwassene van buiten het gezin, waarbij de jongere (en zijn ouders) de kans krijgen om andere ervaringen op te doen en positieve aandacht te krijgen van een volwassene.
Aanpak: onderscheidende elementen	Koppeling voor minimaal een half jaar, met mogelijkheid tot verlenging (meestal 1-1,5 jaar). Wekelijks contact, doel en inhoud worden in overleg tussen jongere, ouders, mentor en sociaal werker die het project begeleidt bepaald. Mentoren krijgen één dag voorbereidende scholing en er zijn vijfwekelijkse groepsbijeenkomsten. Individueel overleg is altijd mogelijk.	De precieze opzet van de projecten varieert, een belangrijk kwaliteitselement is het onderling contact tussen de mentoren en de combinatie met groepsactiviteiten van mentoren, jongeren en ouders. De mentoren leren vooral van elkaar door uitwisseling. Ook starten in een aantal gevallen de nieuwe mentoren, de nieuwe jongeren en hun ouders met deelname aan de groepsactiviteiten, zodat ze elkaar leren kennen en vindt de matching voor het één op één contact pas plaats als het daar spontaan met elkaar klikt. Goede voorbeelden hiervan zijn de projecten in Dieppe en in Toulouse.
Onderliggende visie	Contact met een stabiele geslaagde jongvolwassene (23-36 jaar) die optreedt als rolmodel kan jongeren in risicosituaties tot voorbeeld dienen, helpen bij problemen en vragen, hun ontwikkeling stimuleren en hen introduceren in netwerken en situaties die hen vooruithelpen	Het is belangrijk dat ook de ouders zo veel mogelijk betrokken worden, zodat ouders en mentor elkaar kunnen versterken. Waarden waar vanuit gegaan wordt zijn wederkerigheid, respect, vertrouwen en vrijwillige medewerking. Het gaat niet alleen om hoog-risicjongeren, alle jongeren kunnen profiteren van een mentor. Het gaat erom dat ze een positieve impuls krijgen.
Werving jongeren	Via het sociaal werk, school of op eigen initiatief, op basis van vrijwilligheid	Varieert per lokatie en het project: sociale integratie, ouderlijke ondersteuning, openheid naar de buitenwereld.
Kenmerken en werving mentoren	Jongvolwassenen 23-ca. 36: jong genoeg om zich in te leven maar niet te jong zodat ook genoeg afstand is. Geen strafblad, beschikbaarheid een dagdeel per week voor 1-1,5 jaar. Bereidheid tot het volgen van training en groepsbijeenkomsten. Interesse in jongeren	Variabel naar gelang de projecten. Er zit altijd één generatie tussen de begeleider en het kind of de jongere.
Resultaten	Circa 100 jongeren per jaar, Goteborg en omgeving, er komen steeds meer vragen.	De 33 franse projecten die zijn aangesloten bij UNAPP bereiken samen ca. 5000 personen, direct of indirect. Er zijn 400 verenigingen van vrijwilligers en 50 professionals aan verbonden.
Evaluatie	Geen formeel evaluatieonderzoek beschikbaar, deelnemers geven aan er veel aan te hebben.	De UNAPP heeft sinds 2007 twee nationale onderzoeken gehouden om na te gaan of de praktijk wel met de waarden, actiebeginselen en voorstellen van de praktijkgids overeenkomt.

Naam	Kontaktmannapoolen	Algemene informatie UNAPP
Samenwerkingspartners	Het gemeentelijk sociaal werk organiseert, in samenwerking met scholen en andere welzijnsorganisaties	De organisaties zijn particulier initiatief, men werkt samen met de departementale en lokale steunorganisaties voor jongeren en gezinnen.
Financiering	Gemeente Goteborg	Het werk van de UNAPP wordt door de staat gefinancierd, terwijl de onderzoeken door overheidsfondsen worden gefinancierd. Elke organisatie vindt de benodigde financiële middelen naar gelang het project bij departementen, gemeenten, kinderbijslagfondsen of particuliere geldschieters.
Sinds	1995	De UNAPP is in 2005 ontstaan. Sommige organisaties bestaan al meer dan 50 jaar, maar er komen ook regelmatig nieuwe bij.
Lessons learned	Jongeren willen het liefst iemand die zelf ook nog vrij jong is.	Het belang van wederkerigheid en van betrokkenheid van de ouders, het belang van de combinatie van groepsactiviteiten en een-op-een mentoring
Contactgegevens	Kontaktmannapoolen, Norra Hamngatan 8, Box 388, 40126 Göteborg www.goteborg.se/wps/portal/kontaktmannapoolen Anneli Nilsson anneli.nilsson@socialresurs.goteborg.se	UNAPP, 87 Rue d'Assas, 75006, Paris +33 6 81 73 44 68 www.unapp.net Lise-Marie Schaffhauser president@unapp.net

www.kbs-frb.be

Meer info over onze projecten,
evenementen en publicaties vindt
u op www.kbs-frb.be.

Een e-news houdt u op de hoogte.
Met vragen kunt u terecht
op info@kbs-frb.be of 070-233 728

Koning Boudewijnstichting,
Brederodestraat 21, B-1000 Brussel
02-511 18 40, fax 02-511 52 21

Giften op onze rekening
IBAN: BE10 0000 0000 0404 –
BIC: BPOTBEB1
zijn fiscaal aftrekbaar vanaf 40 euro.

De Koning Boudewijnstichting is een onafhankelijke en pluralistische stichting in dienst van de samenleving. We willen op een duurzame manier bijdragen tot meer rechtvaardigheid, democratie en respect voor diversiteit. De Stichting steunt jaarlijks zo'n 1.400 organisaties en individuen die zich engageren voor een betere samenleving. We focussen daarbij op deze thema's: armoede & sociale rechtvaardigheid, gezondheid, democratie in België, democratie in de Balkan, erfgoed, filantropie, migratie, ontwikkeling, leiderschap, lokaal engagement, partnerschap of uitzonderlijke ondersteuning. De Stichting werd opgericht in 1976 toen Koning Boudewijn 25 jaar koning was.

In 2011 werkt de Stichting met een startbudget van 30 miljoen euro. Dankzij de belangrijke jaarlijkse dotatie van de Nationale Loterij, de Fondsen van individuen, verenigingen en bedrijven, en dankzij de vele giften en legaten stijgt dat budget in de loop van het jaar. Zo sloot de Stichting haar rekeningen in 2010 af op 69.500.000€.

De Raad van Bestuur van de Koning Boudewijnstichting tekent de krachtlijnen uit en zorgt voor een transparant beleid. Voor de realisatie doet ze een beroep op een 60-tal medewerkers. De Stichting werkt vanuit Brussel en is actief op Belgisch, Europees en internationaal niveau. In België heeft de Stichting zowel lokale, regionale als federale projecten lopen.

Om onze doelstelling te realiseren, combineren we verschillende werkmethodes. We steunen projecten van derden of lanceren eigen acties, bieden een forum voor debat en reflectie, en stimuleren filantropie. De resultaten van onze projecten en acties worden verspreid via diverse mediakanalen. De Koning Boudewijnstichting werkt samen met overheden, verenigingen, ngo's, onderzoekscentra, bedrijven en andere stichtingen. We hebben een strategisch samenwerkingsverband met het European Policy Centre, een denktank in Brussel.

